

"Nu ska vi leka Nordensallad!"

**Att undervisa svenska som första främmande språk för elever
i första klassen**

Marjo Frondelius och
Marjo Rousu
Biämneshandling
i nordisk filologi
Humanistiska fakulteten
Uleåborgs universitet
April 2020

Innehåll

1 Inledning	3
2 Syfte, material och metod	4
3 Den finska läroplanen för språkundervisning	5
3.1 Undervisning på två språk	5
3.2 Det andra inhemska språket och främmande språk i läroplanen	6
3.2 Grunderna för A1-språket i årskurserna 1–2 i den grundläggande utbildningen	7
3.2.1 Mål för undervisningen, innehåll och handledning	8
3.2.2 Mål för arbetsätt och lärmiljöer	9
3.2.3 Bedömning av elevens lärande	10
4 Forskning om tidig språkinlärning	11
4.1 Språkfärdighetens delområden	11
4.2 Kritisk period för språkinlärning	12
4.3 Krashens monitormodell	13
4.4 Inlärningsordning	14
4.5 Passande ålder för främmande språk?	14
4.6 Engelska eller något annat språk?	15
4.7 Nackdelar med tidig främmandespråksinlärning?	17
4.8 Barn med inlärningssvårigheter	18
5 Att lära språk för barn	19
5.1 Musik	19
5.2 Spel och lek	23
5.3 Arbetsätt för muntliga aktiviteter	25
5.5 Arbetsätt för grammatikövning	29
5.4 Motionsbaserade arbetsätt	31
5.5 Praktiska anvisningar och lärarens roll	33

5.6 Om vårt materialpaket	34
6 Sammanfattande diskussion	35
LITTERATUR.....	37
BILAGA: MATERIALPAKET FÖR FÖRSTAKLASSISTER I A1-SVENSKA	

1 Inledning

Denna biämnesavhandling handlar om tidig språkinlärning och vad som måste beaktas vid språkundervisning av unga barn. Temat är mycket aktuellt, för beslutet om att flytta början av studier i det första främmande språket (A1) till första klass trädde i kraft i början av år 2020. (Undervisnings- och kulturministeriet 2018) Bakom beslutet låg olika grunder. För det första vill man tidigarelägga språkinlärning för att kunna utnyttja barnets språkligt sensitiva period, och på så sätt få elever också välja valfria språk i skolan. Redan under flera år har elevers intresse för språk minskat, och allt färre skolelever väljer valfria språk. Yngre barn tycks vara öppnare mot olika språk, medan tonåringar redan kan ha negativa attityder mot inlärning. Med tidigareläggning vill man få elever välja också andra språk än engelska som A1 för att Finland också i framtiden ska ha tillräckligt med språkkunnig arbetskraft. (Utbildningsstyrelsen 2019a)

En annan fördel med tidigareläggning av A1-språk är inlärning genom annorlunda arbetsätt än i traditionell språkinlärning. Främmandespråklärarna i Finland har traditionellt undervisat inlärare som redan kan läsa, och undervisningen har baserat sig i stort sett på skriven text. Nu, när främmandespråklärare börjar jobba med elever som just har börjat skolan, ska språkundervisningen också omvandlas. Barn ska nämligen helst lära sig språk genom lekfulla arbetsätt. Detta ställer nya krav mot språklärarna som kanske inte är så vana vid att undervisa utan penna och papper.

Ur den där utmaningen uppstod idén för denna biämnesavhandling. Båda skribenterna av denna avhandling har erfarenhet av att jobba med lågstadieelever, och som lärare har vi upptäckt ett behov av lämpligt material för små elever i svenska. Flera förläggare började utge böcker för tidig språkinlärning genast efter Sipiläs regering hade fattat beslutet om att flytta början av A1 till första klass. Ur vår synvinkel baserar sig dessa läroböcker ganska mycket på det traditionella sättet att undervisa främmande språk, och av denna anledning syftar vi med denna biämnesavhandling till att fördjupa oss i tidig språkinlärning och sedan att skapa ett material som utgår från barnens förutsättningar att lära sig ett främmande språk. I november 2019 har också *Svenska nu* lanserat ett gratis material för A1-svenska som innehåller passande arbetsätt för små elever (Svenska Nu 2019).

2 Syfte, material och metod

Syftet med denna biämnesavhandling är att erbjuda fördjupade kunskaper om tidig språkinlärning och -undervisning och skapa ett passande material för A1-svenska i första klass, där inläringen borde ske genom lekfulla arbetssätt. Vi vill alltså lyfta fram särskilda drag man borde beakta när man undervisar språk för förstaklassister som just har börjat skolan och ännu inte kan väntas kunna läsa. Vår problemformulering är följande: 1) Vilka fördelar uppnås genom tidig språkinlärning? 2) Vilka arbetssätt är mest passande i A1-svenska på första klass? 3) Hur planeras bra material för A1-svenska?

I teoridelen behandlar vi först den finska läroplanen för A1-svenska på första klass i kapitel 3 och fördjupar oss sedan i tidig språkinlärning ur hjärnforskningens synvinkel i kapitel 4. I kapitel 5 går vi vidare till olika arbetssätt som är passande för unga språkinlärare. Ytterligare presenterar vi där, hurdana arbetssätt vi har valt till vårt material och analyserar också några av våra aktiviteter. Undervisningsmaterialet som vi har skapat finns som bilaga i vår avhandling.

3 Den finska läroplanen för språkundervisning

I detta kapitel presenterar vi vad det står i *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen* (hädanefter GLGU) (Utbildningsstyrelsen 2014) om språkundervisning i den grundläggande utbildningen i allmänhet. Vi börjar genom att redogöra för undervisning på två språk. Sedan bekantar vi oss med elevernas studieprogram i det andra inhemska språket och främmande språk. Därefter koncentrerar vi oss på *Ändringar och kompletteringar som berör undervisningen i A1-språket i årskurserna 1–2 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014* (Utbildningsstyrelsen 2019b) och dess innehåll.

3.1 Undervisning på två språk

I detta avsnitt presenterar vi vad det står om undervisning på två språk i GLGU. Undervisning på två språk är inte vår fokus i denna biämneshandling, men dess pedagogik kan utnyttjas även när man undervisar det andra inhemska språket och främmande språk för unga elever. Dessutom tycker vi att materialet som vi skapar också skulle passa för *språkduschar* och *språkberikad undervisning*.

Enligt GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014) är det möjligt att genomföra undervisningen i den grundläggande utbildningen som omfattande undervisning på två språk eller mindre omfattande undervisning på två språk. Detta betyder att utöver skolans egentliga undervisningsspråk (antingen svenska eller finska och i vissa fall samiska, romani eller teckenspråk) används även ett eller flera andra språk i undervisningen. Målet för undervisningen på två språk är att eleverna uppnår goda och mångsidiga språkkunskaper såväl i skolans undervisningsspråk som i målspråket. Målet eftersträvas genom att man, utöver lektionerna i modersmål och litteratur och lektionerna i språkbadspråket/målspråket, även ordnar undervisning i olika läroämnen på båda språken och utnyttjar båda språken i skolans vardag, också utanför undervisningen. Språkbadspråket eller målspråket är oftast samtidigt elevens A1-språk. (Utbildningsstyrelsen 2014: 89)

GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014) indelar omfattande undervisning i två språk i *tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken* och *annan omfattande undervisning på två språk*. Med *tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken* menas ett program som börjar tidigast när barnet är tre år och senast när förskoleundervisningen börjar och pågår till slutet av den grundläggande utbildningen. Språkbadsundervisningen är i regel avsedd för barn som

inte har ifrågavarande språk som modersmål. Målet är att under hela den grundläggande utbildningen undervisa alla läroämnen på både språkbadsspråket och skolans undervisningsspråk, dock inte på båda språken samtidigt. Undervisning som ges på språkbadsspråket ska utgöra minst 50 % av hela programmet så att andelen i småbarnspedagogik och förskoleundervisning är närmare 100 %, i årskurserna 1–2 cirka 90 %, i årskurserna 3–4 cirka 70 % och i årskurserna 5–9 i medeltal 50 %. Lärarna ska vara språkmodeller antingen för skolans undervisningsspråk eller för språkbadsspråket. Undervisningsmaterialet ska vara på samma språk som undervisningen. (Utbildningsstyrelsen 2014: 91)

Enligt GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014) används i *annan omfattande undervisning på två språk* förutom skolans undervisningsspråk också ett eller flera andra språk. Med annan omfattande undervisning på två språk avses undervisning, där minst 25 % av undervisningen i den grundläggande utbildningens hela lärokurs ordnas på målspråket. Den omfattande undervisningen på två språk kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av den grundläggande utbildningen. I skolor som ordnar undervisning på två eller flera språk är ofta mångfalden av språk och kulturer stor, både bland eleverna och bland skolans personal. (Utbildningsstyrelsen 2014: 91)

Undervisningen kan också ges som mindre omfattande undervisning på två språk, som i GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014) går under benämningen *språkberikad undervisning*. Med språkberikad undervisning avses undervisning, där mindre än 25 % av innehållet i läroämnena undervisas på ett annat språk än skolans undervisningsspråk. Den språkberikade undervisningen kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av, den grundläggande utbildningen. Den språkberikade undervisningen ska uppmuntra och aktivera eleverna att använda målspråket också utanför de egentliga lektionerna på språket. (Utbildningsstyrelsen 2014: 92)

3.2 Det andra inhemska språket och främmande språk i läroplanen

Enligt GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014: 96, 125) innehåller elevernas studieprogram minst en lång och en medellång lärokurs i språk. Av dessa ska det ena vara det andra inhemska språket (svenska eller finska) och det andra något främmande språk eller samiska. Till långa lärokurser hör den obligatoriska A1-lärokursen och den valfria och frivilliga A2-lärokursen samt modersmålsinriktade lärokurser i svenska och finska. B1-lärokurserna är

medellånga lärokurser. Dessutom kan eleverna välja en B2-lärokurs i något främmande språk eller samiska som ett frivilligt och valfritt språk.

Om undervisningen i skolan genomförs traditionellt på skolans undervisningsspråk, börjar eleverna studera sitt första främmande språk i årskurs 1. Redan innan undervisningen i A1-språket börjar, är det möjligt att bekanta eleverna med de språk utbildningsanordnaren erbjuder genom att ordna *språkduschar*. I språkduscharna kan barnen ta del av språket eller språken till exempel med hjälp av sång, lek, spel och rörelse. Temana väljs tillsammans med barnen utgående från deras intressen. En lämplig tidpunkt att hålla språkduschar är antingen i förskoleundervisningen eller på hösten i årskurs 1 om språkundervisningen börjar under vårterminen. Språkduscharna kan ordnas i samband med den övriga verksamheten eller man kan reservera tid för dem i form av undervisningsstunder. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 7)

På våren 2020 inleds undervisningen i A-lärokursen i det andra inhemska språket och främmande språk i årskurs 1–2 i Finland. Eleverna börjar studera A1-språket redan under det första skolårets vårtermin. I och med ändringen ökar antalet årsveckotimmar i A1-språket inom den grundläggande utbildningen från 16 till 18 årsveckotimmar, av vilka 2 årsveckotimmar studeras i årskurserna 1 och 2. Enligt Undervisnings- och kulturministeriet är syftet med att tidigarelägga språkundervisningen att minska ojämlikhet i utbudet av språkundervisning och språkstudier som beror på regionala faktorer eller socioekonomisk bakgrund. Barns naturliga förmåga att lära sig språk ska också utnyttjas. Utvecklandet av studiefärdigheter i anslutning till språk stöds av en tidig och praktisk språkundervisning. (Undervisnings- och kulturministeriet 2018)

Barnen och vårdnadshavarna informeras om de språk som erbjuds i skolans språkprogram när de väljer språket som de vill studera som A1-språk (Utbildningsstyrelsen 2019b: 7). I denna biämnesavhandling koncentrerar vi oss på det andra inhemska språket svenska som A1-språk.

3.2 Grunderna för A1-språket i årskurserna 1–2 i den grundläggande utbildningen

I detta kapitel presenterar vi *Grunderna för A1-språket i årskurserna 1–2 i den grundläggande utbildningen*. Vi intresserar oss för mål för undervisningen, innehåll och handledning, mål för arbetssätt och lärmiljöer samt bedömning av elevens lärande. Vi

koncentrerar oss här på det andra inhemska språket svenska, eftersom vi kommer att skapa ett materialpaket för A1-svenska.

3.2.1 Mål för undervisningen, innehåll och handledning

Enligt *Ändringar och kompletteringar som berör undervisningen i A1-språket i årskurserna 1–2 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014* (hädanefter *Ändringar och kompletteringar i A1-språket*) är det väsentliga i undervisningen i svenska i årskurserna 1–2 att väcka en positiv attityd hos eleverna till att lära sig svenska. Elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk ska stärkas och de ska uppmuntras att använda även det lilla de kan på det andra språket. Meningen med undervisningen är också att väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja elevernas förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. I undervisningen får eleverna mångsidiga upplevelser av svenska och bekantar sig med språken och kulturerna i Norden. Eleverna handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk i Finland. Förutom studier i svenska, erbjuds eleverna också möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 6, 16, 20)

Eleverna väljer tillsammans med läraren teman som behandlas i undervisningen utgående från deras vardag och intressen. De valda temana behandlas i undervisningen på ett mångsidigt sätt. En central del av innehållet är att använda språket för olika syften, till exempel för att hälsa, säga adjö, berätta om sig själv samt för olika situationer i vardagen. Ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer tränas. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 7, 17)

I undervisningen betonas glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetsätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. I början av undervisningen förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper av eleverna. Deras intresse för det talade och skrivna språket väcks och ökas efterhand och så småningom ökas också elevernas intresse för att läsa och skriva. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 7)

3.2.2 Mål för arbetssätt och lärmiljöer

Enligt *Ändringar och kompletteringar i A1-språket* (Utbildningsstyrelsen 2019b: 19–20) ska arbetssätten i A1-svenska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. De ska vara konkreta och stöda undersökande lärande. När arbetssätt väljs, ska olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå tas i beaktande. Passande arbetssätt i A1-svenska kombinerar lek, musik, drama, spel, ramsor och rörelse samt olika sinnen. Eleverna handleds att kommunicera på många olika sätt och att diskutera och fundera tillsammans. Deras nyfikenhet för språk väcks och deras slutlednings- och samarbetsförmåga utvecklas. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att bekanta sig med det svenska språket och lära sig det genom att iaktta språket i skrift.

Det är relevant att uppmuntra eleverna att modigt använda sina språkkunskaper. Utvecklingen av elevernas språkkunskaper kan stödas i undervisningen genom att använda gott om kommunikativa övningar, stärka färdigheterna för språkstudier och välja aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet. Enligt *Ändringar och kompletteringar i A1-språket* handleds eleverna att använda olika non-verbala tillvägagångssätt, till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att klara av kommunikationssituationer. De handleds också i olika sätt att härleda ords betydelse. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 18–20)

I undervisningen erbjuds eleverna möjlighet att bekanta sig med det svenska språket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska synas i lärmiljöerna. Eleverna hör och ser det svenska språket i undervisningssituationer och kommunikationssituationer som är bekanta för dem. Hela skolan och skolans närmiljö kan utnyttjas som lärmiljöer i undervisningen. Lärmiljöerna kan anpassas för att lämpa sig för olika situationer för språkinläring och för att ge möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Eleverna tas med i planering av lärmiljöerna. Lärmiljöerna ska stödja elevernas naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att de vågar använda det lilla de kan på det nya språket strax från början. Utvecklingen av barnens multilitteracitet stärks genom att använda till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg i undervisningen. Om det är möjligt, kan till exempel digitala hjälpmedel utnyttjas för att ha kontakt med människor som talar svenska. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 19–20)

3.2.3 Bedömning av elevens lärande

Enligt *Ändringar och kompletteringar i A1-språket* (Utbildningsstyrelsen 2019b) bedöms elevernas lärande under läsåret i första hand genom att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. Eleverna ska ha möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt för att studierna ska framskrida. I undervisningen ska eleverna också reflektera över hur de lär sig svenska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion och så småningom ta ansvar för sitt eget lärande. Eleverna får öva också kamratbedömning som en del av språkstudierna. I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-språket som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. (Utbildningsstyrelsen 2019: 20)

I vårt materialpaket ska vi inte koncentrera oss på bedömningen, utan vårt fokus är att producera ett fungerande undervisningsmaterial som är byggt på sådana arbetssätt som forskare rekommenderar för små elever. Elevernas lärande bedöms enligt ovannämnda kriterier som är angivna i *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen* (Utbildningsstyrelsen 2014).

4 Forskning om tidig språkinlärning

I detta kapitel presenterar vi forskning om tidig språkinlärning. Som utgångspunkt står barns språkinlärning ur hjärnforskningens synvinkel. Vi börjar med språkfärdighetens delområden och presenterar sedan en kort översikt över språkinlärningsteorier. Därefter går vi vidare till nyare forskning om temat. Vi diskuterar också vilken ålder som är passande för att börja främmandespråksinlärning, vilket språk man skulle börja med, vilka nackdelar det finns och om barn med inlärningssvårigheter bör lära sig främmande språk.

4.1 Språkfärdighetens delområden

Johnson (2001: 269) indelar språkinlärning i fyra färdigheter: att prata, att skriva, att lyssna och att läsa. Han fortsätter att dessa färdigheter kan indelas på två sätt. I det första står medium i mittpunkt, och då hör färdigheterna *att lyssna* och *att tala* till det talade mediet, medan färdigheterna *att läsa* och *att skriva* ingår i det skrivna mediet. Den andra formen skiljer mellan *produktiva* och *receptiva* kunskaper, och då bildar *att skriva* och *att tala* produktiva och *att läsa* och *att lyssna* receptiva kunskaper. Johnson poängterar dessutom att de fyra kunskaperna har likheter och hänger ihop, även om det finns sådana synsätt inom språkinlärningsteorier, där de fyra kunskaperna behandlas avskilt. Som ett exempel på detta tar Johnson aktiviteter som lär eleverna att lyssna. De kan med små förändringar användas också för att lära eleverna att skriva och vice versa.

	talat	skrivet
produktiv		
receptiv		

Tabell 1. Språkfärdighetens delområden enligt Johnson (2001:269)

Tornberg (2009: 82–83) lyfter fram skillnaden mellan *deklarativ kunskap* och *procedurkunskap*. Deklarativ kunskap står för individens medvetna kunskap om språkets regler, d.v.s. vad hen vet om språket, medan procedurkunskapen avspeglas i hens *interlanguage* och visar vad hen kan göra med språket. Med *interlanguage* beskrivs det särskilda språk som en individ anses utveckla på vägen mot ett främmande språk (Tornberg 2009: 80). Utveckling av ett främmande språk i skolsituation kan enligt Tornberg (2009: 85) beskrivas som ett växelspel mellan användning av deklarativ kunskap och procedurkunskap.

I vårt materialpaket har vi skrivit till varje aktivitet, vilket språkinläringens delområde som tränas i aktiviteten. Eftersom *att skriva* och *att läsa* inte ingår i tidig språkinläring där eleverna inte kan väntas kunna läsa, har vi utelämnat dessa ur materialet. Dessutom har vi tillagt tre delområden: *kännedom om kultur*, *ordförråd* och *uttal* för vi tänker att dessa färdigheter är väsentliga delområden i främmandespråkundervisning. Sålunda är delområdena i vårt materialpaket följande: att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd och uttal.

4.2 Kritisk period för språkinläring

Den kritiska perioden för språkutveckling, när den är, och om det överhuvudtaget finns en, har studerats mycket inom språkforskning. Abrahamsson och Hyltenstam (2003: 32–33) diskuterar temat i sin artikel ”Barndomen – en kritisk period för språkutvecklingen”. De börjar med att hänvisa till boken *Speech and Brain-mechanisms* av neurokirurgerna Penfield och Roberts. Boken publicerades redan på 1950-talet, och där beskriver Penfield och Roberts att barnets hjärna är särskilt anpassad för språkinläring, för den har relativt stor plasticitet och flexibilitet.

Abrahamsson och Hyltenstam (2003: 32–33) presenterar också en annan äldre forskning, där neurofysiologen Eric Lenneberg studerade patienter med afasi, dvs. språkstörningar orsakade av hjärnskador. Lennebergs studier visade att barn snabbt och i det närmaste fullständigt kan återhämta sig från afasi, vilket antagligen också beror på flexibiliteten i barnets hjärna. Lenneberg talar om en så kallad lateraliseringsprocess. Med lateralisering menas den process tidigt i livet under vilken hjärnhalvorna specialiseras för olika funktioner, till exempel för språk. Eftersom lateraliseringsprocessen ännu inte är avslutad hos barn, utan språkfunktionerna är mer jämnt fördelade mellan båda hjärnhalvorna, kan barn återhämta

sig bättre från afasi, anser Lenneberg. Detta resultat kan också ses som stöd till antagandet att språket inlärs lättare i barndomen.

När det gäller åldern för kritisk period för språkinläring, dvs. den åldern tills barn har förmågan att automatiskt och naturligt lära sig språk, är denna gräns hos Penfield och Roberts vid 9-årsålder, medan Lenneberg anser, på grund av sina erfarenheter med afasipatienter, att den kritiska perioden sträcker sig ända fram till 12–13-årsåldern. Abrahamsson och Hyltenstam poängterar ändå att Lenneberg först och främst diskuterade förstaspråksinläring, och att det inte längre talas så mycket om den kritiska perioden i termer av lateralisering. (Abrahamsson & Hyltenstam 2003: 34–40) Likaså konstaterar Cameron (2001: 14) att det finns studier som stödjer den kritiska perioden, medan andra studier har visat att det inte finns någon utsatt punkt för språkinläring. I alla fall är det inget tvivel om att barn i genomsnitt når längre i sin andraspråksinläring än vuxna, och att barn oftast uppnår en behärskning som kan liknas vid en infödd talares nivå, även om olika studier har visat varierande resultat, och resultaten har tolkats på olika sätt (Abrahamsson och Hyltenstam 2003: 52). Ytterligare påstår Cameron att det är nyttigt att börja tidigt ifall inläraren vill uppnå en infödd talares behärskning av språket, medan för sådan inläring som syftar till en fungerande kommunikativ kompetens, är nyttan av en tidig början mer oklar. (Cameron 2001: 13–14).

4.3 Krashens monitormodell

Abrahamsson presenterar i sin bok *Andraspråksinläring* Stephen Krashens monitormodell om andraspråksinläring, vilken, trots en hel del kritik, har haft en stor attraktionskraft och utbredd tillämpning bland L2-pedagoger världen över. Krashen skapade modellen på 1980-talet, och en av de viktiga avsikterna var att ändra en formfokuserad drillningspedagogik och istället skapa en klassrumsmiljö som bidrar till informell och naturlig inläring (Abrahamsson 2009: 116–117).

Enligt Krashen skulle en sådan pedagogik utgå ifrån en rik tillgång på naturligt språkligt inflöde. Han poängterar att inflödet måste befinna sig på en lämplig nivå för inläraren för att stimulera kompetensen framåt. Enligt Krashen skulle det optimala inflödet alltså vara begripligt, och ligga strax över den kompetensnivå som inläraren befinner sig i, för att främja en inläring som följer den naturliga inlärningsgången. (Krashen 1982: 20–22) Abrahamsson konstaterar att ett stort antal studier har beskrivit sådant förenklat språk, också

kallat för *foreigner talk*, som ofta karaktäriseras av lägre taltempo, morfosyntaktiska förenklingar och ett mer grundläggande ordförråd (Abrahamsson 2009: 196).

Även om Krashen byggde sin modell först och främst för *implicita* L2-inlärare som tillägnar språk via kommunikation i en naturlig L2-miljö, och inte som formell process, kan modellen åtminstone delvis tillämpas också i den formella språkinläringen. På grund av detta vill vi uppmuntra lärare i A1-svenska att använda mycket svenska på lektionerna. För att hjälpa till litet, kommer det finnas en lista över vanliga ord och fraser som används i klassrummet i vårt materialpaket.

4.4 Inlärningsordning

När det gäller inlärningsordning har en mängd studier visat att såväl informell språkinläring utanför klassrummet som formell inläring i klassrumsmiljö följer en gemensam inlärningsordning dvs. att andraspråksinlärare genomgår samma utvecklingsstadier i målspråket som förstaspråksinlärare (Abrahamsson 2009: 193, 53). Abrahamsson presenterar resultaten av morfemstudier genomförda av Dulay och Burt, där spanskspråkiga barns L2-engelska observerades, och forskning visar tydliga bevis på att inlärarspråkets systematiska (dock från målspråket avvikande) karaktär kan ses ha samma medfödda mekanismer och kreativa konstruktion som antagits för barns förstaspråksinläring (Dulay & Burt 1973 via Abrahamsson 2009: 56–57). Detta fenomen förklaras i olika litteratur med Chomskys *universell grammatik*, vilken innebär att alla barn har en medfödd språklig kompetens och kan lära sig vilket språk som helst, trots att språken är komplexa och abstrakta system (se t.ex. Abrahamsson 2009: 151; Ellis 1997: 65–66). Enligt Chomsky har vi alltså alla en abstrakt mental kompetens för språk, den genetiskt baserade grammatiken. (Chomsky 1995: 388 via Laurén 2006: 16–17) Abrahamsson påpekar dock om Pienemanns (1998) *utlärningsbarhypotes*, vilket innebär att inläraren endast kan tillägna sig sådana grammatiska strukturer som hen är kognitivt beredd för (Abrahamsson 2009: 192).

4.5 Passande ålder för främmande språk?

Hjärnforskaren Minna Huotilainen har varit med i olika konferenser och skolningar angående tidigareläggning av språkinläring vid finska skolor. Hon uppmanar börja tidigt med främmande språk. Ur hjärnforskningens synvinkel skulle nämligen den bästa tiden att börja vara redan vid tre års ålder. Huotilainen anser att innan barn börjar skolan, är deras så

kallade ”fonetiska kartor” och olika delar av hörselsystem som hjälper barn observera språket, ännu mycket flexibla. Huotilainen går vidare och förklarar att barns hjärna börjar observera främmande språket på liknande sätt som barn observerar sitt modersmål. Barnet lär sig kanske inte så många ord eller mycket av grammatik, men kan hen sedan lära sig också senare i livet, men istället utvecklas barnets fonetiska karta på ett sådant sätt att hen börjar observera och identifiera det främmande språket på samma vis som hen observerar och identifierar sitt modersmål. Detta blir svårare när barnet växer, för den fonetiska kartan fastslås nämligen vid ungefär tioårs ålder, och redan efter det blir det betydligt svårare att lära sig ett nytt språks fonetiska system. Detta beror ändå mycket på individen och det finns också personer som i vuxenålder lär sig ett nytt språk och dess fonetik och uttal helt utan problem. (Huotilainen 2019: 162–163)

Cameron föreslår ingen passande ålder för att börja främmandespråksinläring, men beskriver hur barn skiljer sig från vuxna språkinlärare. Barn är ofta mer entusiasmerade, men tappar intresset snabbare och har det svårt att behålla motivationen för någonting de tycker är komplicerat. (Cameron 2001: 1)

I litteratur om tidig språkinläring och andraspråksinläring talas det ganska mycket om *infödd talares nivå*. Vi som främmandespråklärare vill ändå påpeka att undervisning i främmande språk inte har den som främsta mål. Snarare vill man nuförtiden börja tidigare därför att språkinläringen skulle upplevas mer okomplicerad och rolig. Ytterligare har elever vid yngre ålder också mindre negativa attityder mot något språk eller inläring generellt. En av de fördelar som också nämns i flera publikationer angående tidigareläggning av A1 är arbetssätten. Det föreslås att främmande språk borde undervisas genom lekfulla arbetssätt som liknar barns förstaspråksinläring, och gör språkinläring mer roligt och naturligt. (se t.ex. Utbildningsstyrelsen 2019a)

4.6 Engelska eller något annat språk?

Traditionellt har största delen av finska elever valt engelska som sitt första främmande A1-språk. Regeringens beslut att tidigarelägga A1-språket syftar ändå till att allt fler elever skulle välja också andra språk än engelska, antingen som obligatoriskt A1-språk eller som valfritt A2-språk. (Undervisnings- och kulturministeriet 2017: 34) Det finns dock mycket variation mellan kommuner när det är fråga om vilka språk som erbjuds och när det möjliga A2-språket börjar.

Huotilainen lägger märke till att olika språk ställer olika krav på vårt hörselsystem. Det finns stora skillnader i språkens fonetiska världar och prosodier, och detta inverkar på hur svårt det känns för en vuxen att lära sig ett nytt språk. Skiljer det där främmande språket mycket från finskans fonetiska värld och prosodi, såsom franska, ryska eller något toniskt språk som thai eller kinesiska, är det mycket problematiskt att inlära som vuxen. Däremot avviker estniskans, spanskans eller italienskans fonetiska och prosodiska drag inte särskilt mycket från finskan, vilket gör dem till enklare språk att lära sig också senare i livet. (Huotilainen 2019: 168–170) Som redan presenterades ovan, är barns hjärnor mycket flexibla och Huotilainen påstår att man som barn kan lära sig också ett sådant språk som skiljer sig väsentligt från modersmålet. Huotilainen är nöjd med regeringens beslut att flytta början av det första A1-språket till första klass, för ur hjärnforskningens synvinkel kunde barn börja bekanta sig med främmande språk redan som tre- eller fyraåringar (Huotilainen 2019: 169).

Huotilainen går vidare och föreslår att barn skulle lära sig språk genom att göra något roligt. Vid sidan om sånger, som nämdes tidigare, borde språk undervisas genom lek och spel. I början kunde barn bli utsatta för det främmande språket genom språkbadsliknande lek- eller spelstunder, där en infödd talare skulle lära barn till exempel fotboll eller matlagning. (Huotilainen 2019: 170–171) Cameron för sin del föreslår att vid undervisning av unga främmandespråkinlärare ska *ord* och *interaktion* stå i fokus. Hon anser detta som en inledning till muntlig kompetens, vilken fungerar som basis i främmandespråksinlärning hos unga inlärare. (Cameron 2001: 18)

I samband med tidig språkinlärning betonas ofta *språklig medvetenhet*. Enligt *Ändringar och kompletteringar i A1-språket* ska elever få möjligheter att bekanta sig med olika språk som undervisas i deras skola. Dessutom ska de informeras om mångsidiga språkkunskapers värde och bli uppmuntrade till att studera olika främmande språk. (Utbildningsstyrelsen 2019b: 11). Om detta talar Huotilainen också: Hon poängterar att inlärning av flera främmande språk gör hjärnan mer flexibel och får en att märka olika drag i olika språk. Hon uppmuntrar föräldrar att välja något annat språk än engelska som A1, vilket är i linje med Sipiläs regerings avsikt. Därmed skapas metakunskaper, vilket underlättar inlärning av nya främmande språk. (Huotilainen 2019: 166–169) Likaså anser Tornberg (2009: 85) att språkutvecklingen tycks befrämjas av den *språkliga medvetenheten*. Förståelse för det främmande språket och för det egna modersmålet kan befrämjas genom att fokusera på deras likheter och olikheter. Detta gäller ändå inte mycket unga elever, påpekar Tornberg.

4.7 Nackdelar med tidig främmandespråksinlärning?

Alla forskare tycker ändå inte att det är bäst att börja alltför tidigt med främmande språk. I Arnstads (2017) intervju konstaterar Abrahamsson som ett statistiskt faktum att ju yngre man börjar, desto mer sannolikt får man högre slutresultat i språktester. Enligt honom är denna anledning dock omtvistad. Ur hans synvinkel verkar barnets hjärna nämligen inte vara helt mogen att inta språkundervisning tidigt i livet. För att beskriva detta redogör Abrahamsson för skillnader mellan första-, andra- och främmandespråksinlärning: Första- och andraspråk tillägnas i den naturliga språkmiljö där barn suger i sig språk mer eller mindre omedvetet, medan främmandespråk lärs in till exempel i skolan, alltså i en miljö där det inte används som primärt kommunikationsmedel, några timmar i veckan.

Abrahamsson är av samma åsikt som Huotilainen att småbarns hjärnor är bra på att dra omedvetna slutsatser om ett språks struktur, men han går vidare och förklarar att detta sker i en naturlig språkmiljö där barn tillägnar sig språket hela tiden (Arnstad 2017). Såsom Cameron (2001: 1, 13) påpekar, har barn inga färdigheter att förstå metaspråk, dvs. tal om språkets form och strukturer. Vad som också måste tas i beaktande vid undervisning av främmande språk till små barn är att barns språkliga utgångslägen, dvs. deras språkkunskaper i modersmålet och deras språkliga kompetenser kan skilja sig avsevärt från varandra.

I Arnstads intervju hänvisar Abrahamsson också till studier som har visat att elever som började läsa engelska på första klass var de inte det minsta bättre på engelska än de som började i tredje klass. Det har faktiskt varit helt tvärtom: De som började senare behärskade mer, för deras hjärnor var kognitivt mogna att ta emot sådan information. Abrahamsson anser dock att man kan väcka nyfikenhet för främmande språk hos yngre elever i alla fall. (Arnstad 2017)

Huhta och Leontjev har undersökt tidigareläggning av engelska vid finska skolor, och har också märkt en avsevärd skillnad mellan första-, andra- och tredjeklassisters språkliga nivå efter de har lärt sig engelska i ett halvt år. Alla elever hade alltså börjat med engelskan samtidigt, men tredjeklassister hade lärt sig mycket mer än förstaklassister under den där halvårsperioden. Enligt forskarna var tredjeklassister också mer ivriga att lära sig engelska i skolan, de använde engelska mer på fritiden, och tänkte sig dessutom kunna mer engelska redan innan de hade den som skolämne. (Huhta & Leontjev 2019: 4–9)

Resultaten av Huhtas och Leontjevs uppföljningsstudie stöder Abrahamssons påstående om att äldre elever är kognitivt mer beredda att inta främmandespråksundervisning och att de också lär sig mer. Pietilä (2014) framför ett populärt slagord om temat: *older is faster but younger is better*, vilket beskriver den där skillnaden mellan språkinlärare i olika ålder. Detta innebär att vuxna kan exempelvis lära sig språkets strukturer snabbare för de har förmåga för ett abstrakt tänkande, medan barn lär sig uttal bättre. (Pietilä 2014: 58–59) Skillnaden kan väl ses gälla andra skolämnen också, alltså att tredjeklassister är mognare att lära sig matematik än förstaklassister. Trots det börjar barn bekanta sig med matematiska fenomen redan på dagis. Tydligt behövs det mer undersökning om hur tidigareläggnen av engelska påverkar elevers språkliga nivå, men som språklärare på lågstadienivå anser vi denna reform som positiv, och tycker att det är bra att börja tidigt, men det måste göras på ett sådant sätt som väcker barns intresse för språket, och att målsättningarna på högre klasser inte stiger på grund av tidigareläggning, utan barn får i lugn och ro bekanta sig med språket och bygga en fast basis för sina språkkunskaper.

4.8 Barn med inlärningssvårigheter

Huutilainen noterar att det ännu finns för lite studier om sådana barn vilkas modersmål inte har utvecklats i en normal takt, alltså om man borde börja med främmande språket eller inte. I alla fall tycker hon att även om barnet visar lära sig modersmålet långsammare, är det viktigt också för hen att bli utsatt för engelska, vilket hen troligen kommer att behöva senare. Hon betonar att vi behöver modiga experiment i och kännedom om det här området. (Huutilainen 2019: 164) Enligt Utbildningsstyrelsen (2019b: 11) måste elevers utgångslägen tas till hänsyn och undervisningen differentieras när det behövs. Elever ska befrias från språkundervisning (A1-svenska) enbart på särskilt tungt vägande grunder.

5 Att lära språk för barn

Enligt GLGU (Utbildningsstyrelsen 2014) ska man använda varierande arbetsätt i undervisningen. Elevernas ålder ska tas i beaktande när undervisningen planeras. Mångsidiga arbetsätt bidrar till glädje i lärandet och till att eleverna upplever att de lyckas. Erfarenhetsbaserade och aktiverande arbetsätt samt rörelse och användningen av olika sinnen berikar lärandet och påverkar motivationen på ett positivt sätt. Lek, spel, fysisk aktivitet, experiment och andra konkreta arbetsätt främjar glädjen i lärandet och stärker förutsättningarna för insikt och kreativt tänkande. Motivationen stärks också genom arbetsätt som stödjer självreglering och känslan av att höra till en grupp. (Utbildningsstyrelsen 2014: 21, 30) Här presenterar vi olika arbetsätt som enligt forskarna är passande för unga elever när man lär dem ett främmande språk.

5.1 Musik

Huotilainen anser att musik som hobby, och speciellt att sjunga i kör, har visat hålla hjärnan i ett mer flexibelt tillstånd. Detta hjälper när man vill lära sig ett nytt språk. Och detta fungerar också tvärtom: Hjärnan hos två- eller flerspråkiga, eller personer som studerar främmande språk har visats vara mer flexibel. På grund av detta vill Huotilainen lyfta fram musikens centrala roll i språkinläring. Hon anser att de allra effektivaste sätten för barn att lära sig ett språk är genom att sjunga och leka, och att detta gäller såväl modersmål som främmande språk. (Huotilainen 2019: 163–164)

Musikens inverkan på främmandespråkinläring har alltså studerats och dess positiva effekt bekräftas till exempel i Leggs studie. Legg ville prova om musik hjälper språkinlärare vid inläring av franska ord. Uppgiften var att studera en dikt i *passé composé*. Han delade undersökningsgruppen i två: i en experimentgrupp med vilken han använde musik i undervisningen, och i en kontrollgrupp med vilken han inte alls använde musik. Båda grupperna studerade dikten, den första gruppen med hjälp av en melodi som forskaren hade skapat, och den andra gruppen med mer traditionella metoder och utan musik. Innan och efter experimentet testades båda grupperna och slutprovet visade att den grupp som hade sjungit dikten klarade sig bättre. (Legg 2009: 2–8)

På samma sätt menar Huotilainen att sjungande är det allra effektivaste sättet att lära sig ett språk. Hon går vidare och förklarar att elever redan på första klass kan lära sig utantill över

tio korta sånger på ett främmande språk, och med hjälp av låtarna bekanta sig med sådana teman som veckodagar, månader, siffror, färger och djur, fraser, satsstruktur, uttal, intonation och betoning av ord. Enligt Huotilainen är det alltså möjligt att lära sig allt det ovannämnda till exempel i engelskan, om största delen av inläringen sker genom att sjunga.

Som språklärare och mammor till småbarn har vi också själv märkt musikens makt vid språkinläring. I vårt materialpaket finns det åtminstone en sång till varje tema. Vi har valt bekanta barnvisor eller skapat våra egna, ur vår syn tillräckligt enkla texter till bekanta folkvisor. Vi anser att sångerna ska sjungas flera gånger, och att de också kan användas som upprepning om temat. Vi skapade också en start- och slutsång, med vilka läraren kan börja och sluta alla svensklektioner. Nedan finns vår startsång (se s. 8 i materialpaketet) som exempel. Melodi, vilken vi tycker är smittande och ganska bekant, är från sången *Huomenta sormet huomenta vaan*. Genom sången kan elever lära sig grundfraser (*Hur är det idag? Tack det är bra*), hälsningar (*hejsan, god morgon, god dag*), pronomenen *du, jag* och *dig*, uttal samt omedvetet om huvud- och bisatsstruktur i svenskan (*Trevligt att du är här menar jag, Till dig önskar jag en god dag*).

Hur är det idag? Tack det är bra.

Hur är det idag? Tack det är bra.

Hur är det idag? Tack det är bra.

Trevligt att du är här menar jag.

Hejsan, god morgon, god dag!

Hejsan, god morgon, god dag!

Hejsan, god morgon, god dag!

Till dig önskar jag en god dag!

Ett annat exempel på sånger i vårt material är *Per Olsson hade en bonnagård* (Tema 5, aktivitet 6). Sången är säkert bekant för alla elever och är därför lätt att lära sig, även om sången är ganska lång, och har flera nya ord för barn. Genom sången kan elever lära sig djur på svenska samt hur olika djur låter på svenska. Elever får också bekanta sig med två verbformer i preteritum (*hade, fanns*) och kan lära sig vanliga adverb (*här, där, överallt*).

Per Olsson han hade en bonnagård,

lian, lian, lej.

*Och på den gården fanns en ko,
lian, lian, lej.
Med ett mu-mu här,
och ett mu-mu där.
Här ett mu, där ett mu. Överallt ett mu-mu.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en gris,
lian, lian, lej.
Med ett nöff-nöff här,
och ett nöff-nöff där.
Här ett nöff, där ett nöff. Överallt ett nöff-nöff.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en får,
lian, lian, lej.
Med ett bä-bä här,
och ett bä-bä där.
Här ett bä, där ett bä. Överallt ett bä-bä.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en katt,
lian, lian, lej.*

*Med ett mjau-mjau här,
och ett mjau-mjau där.
Här ett mjau, där ett mjau. Överallt ett mjau-mjau.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en häst,
lian, lian, lej.
Med ett gnägg-gnägg här,
och ett gnägg-gnägg där.
Här ett gnägg, där ett gnägg. Överallt ett gnägg-gnägg.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

Huotilainen föreslår att man borde dela den ena 45-minuters engelskalektionen som förstaklassister har, till exempel i tre kortare stunder för att uppnå det mest effektiva resultatet. Följaktligen föreslår Huotilainen att ett bra sätt att börja studera engelska i första klass är att man sjunger en kvart tre gånger i veckan. (Huotilainen 2019: 164)

Ytterligare listar Huotilainen (2019: 164–165) orsaker varför det är så effektivt att lära sig ett nytt språk genom att sjunga:

- 1) I en låt har varje stavelse sin egen melodi. Detta underlättar observation, inläring och ihågkommande av stavelser. En preposition eller artikel som kanske är litet svåra att komma ihåg, men viktiga ur grammatikens perspektiv, sätts på sina platser lättare, tack vare melodin.
- 2) När man sjunger, kastar man sig in i uttalet modigare än när man talar.
- 3) I barnsånger av hög kvalitet följer tonföljden den naturliga prosodin, vilket hjälper barn att ta till sig prosodiska drag, såsom hur tonhöjd och volym används.
- 4) Ens minne arbetar så att man lättare lär sig en låt eller en ramsa, där ord och stavelser följer i en viss, regelbunden takt. Detta gäller både inläring av modersmål och andra språk.

- 5) Sjungande och musicerande i allmänhet utvecklar barns hörselsystem så att barn lättare förstår språkets fenomen, till exempel dess fonetiska system. Ju mer musik och sjungande det används i undervisning, desto mer utvecklar sig barns hörselsystem och förmåga att observera språket.

Huotilainen lyfter också fram att det inte krävs några speciella musikkunskaper av lärare för att kunna sjunga och använda musik i undervisningen, utan det räcker att man kan delta i allsång. Viktigast är att vara entusiastmerad och få barn att bli engagerade, samt fungera som modell för rätt uttal. Lärare kan också använda inspelad musik. Till slut utmanar Huotilainen förläggare att skapa passande musik – enkla sånger utan bakgrundsmusik – för småbarns- och förskolepedagogik. (Huotilainen 2019: 165)

5.2 Spel och lek

Enligt Vuorinen (1993: 181–183) är lek ett naturligt sätt för ett barn att öva och tillämpa nya kunskaper. Den har många positiva effekter. Lek ger fart och omväxling till undervisningen. Lek utvecklar både personlighet och social kompetens. Med hjälp av lek är det möjligt att stärka självkänsla och ansvarighet samt öva samarbete, flexibilitet och självdisciplin. Lek lär elever att följa reglerna. Man får pröva nya roller, beteendemönster och sätt att uttrycka sig när man leker. Nyman, Mäntylä och Kajander (2015) anser att eleverna kan motiveras att fortsätta studera främmande språk genom att använda lek och spel i undervisningen.

Sambanis (2015) menar att lärandet är särskilt hållbart om det kombineras med positiva känslor. När det är roligt att spela, finns det bästa chans för att det som lärs i spelet fastnar i minnet. Många spel innehåller också rörelse som kan ha en positiv inverkan på lärandet. Rörelse främjar inläring, förbättrar tolerans mot frustration och minskar belastning och stress. Rixon (1981: 1, 3–4) påminner att användning av spel är nyttigt i språkundervisningen bara om det främmande språket verkligen används i det. Spel ger möjlighet att lyssna, stava, öva vokabulär, öva grammatik eller öva olika kommunikationssituationer. Genom att spela använder eleverna det främmande språket för att uppnå något syfte som spelet innehåller. Rixon anser att ett lämpligt spel för språkundervisningen är sådant där man också kan lyckas med tur, eftersom spelet då blir mer spännande och eleverna med svagare kunskaper också kan hänga med.

Huotilainen rekommenderar även användning av digitala spel i språkundervisningen. Hon anser att med sådana språkinläringsspel och applikationer som till exempel Duolingo

(www.duolingo.com) övar barn samma fenomen tiotals gånger utan att ens märka upprepningen (vilket man skulle om man gjorde detsamma med penna och papper). Olika inlärningsspel kan också spelas med mobil oberoende av var man är, till exempel på bussen. Huotilainen framhäver att mobilspel är fungerande i att lära sig ordförråd och grammatiska fenomen, medan det finns färre spel för att träna uttal. (Huotilainen 2019: 165)

I vårt materialpaket finns det många olika lekar och även flera spel. Som redan presenterat ovan, är olika lekar och spel ett motiverande och roligt sätt att lära sig ett främmande språk, och de fungerar bra också med blyga elever som kanske inte skulle vilja prata inför klassen. När elever koncentrerar sig på en fängslande lek eller spel, vill de gärna spela med och "glömmer att vara blyga". En sådan, hänförande lek är till exempel "Tove Love" (Tema 1, aktivitet 10) i vårt materialpaket:

Denna lek är känd också som "Hutchy Butchy". Eleverna sätter sig på stolar i en ring. En av eleverna går ut ur klassrummet och de elever som stannar kvar sluter sina ögon. Läraren nuddar en av eleverna eller ger något litet föremål (t.ex. ett radergummi) åt eleven. Eleven gömmer radergummin och alla får öppna ögonen. Den elev som är ut ur klassrummet, kommer in och börjar fråga eleverna som sitter i ringen "Vad heter du?". Eleverna i ringen svarar "Jag heter (+namn)" utom hen som har radergummin. Hen som har radergummin svarar "Jag heter TOVE LOVE!". Då ska alla resa sig och byta plats. Den som inte lyckas sätta sig på en stol går ut ur klassrummet under nästa omgång. (Källa: Kieliä kehiin u. å. c)

Genom att leka "Tove Love" lär sig elever fraserna "Vad heter du?" och "Jag heter". Elever får också träna sitt uttal, då läraren spelar med och ger uttalsmodell. Eftersom fraserna upprepas flera gånger, blir de lätt bekanta för alla. Ett annat exempel ur vårt materialpaket där ord (eller fraser) upprepas mycket och på så sättet kan inläras ganska effektivt är "Favoritfärg" (Tema 2, aktivitet 6).

Denna lek är känd som "Myrkkysieni" på finska och är en traditionell och omtyckt lek där elever plockar "svamp". Eleverna sitter i en ring och "svampar", alltså olika färger (till exempel kartonger eller byggklossar i olika färger) läggs mitt i ringen. En av eleverna går ut ur klassrummet och andra bestämmer vilken färg som är favoritfärgen. Eleven som har varit ut ur klassrummet kommer tillbaka till ringen och börjar plocka färger. Varje färg

benämns tillsammans. När eleven plockar den färg som har valts till favoritfärg, ropar andra elever "Favoritfärg!". Sedan räknas det på svenska hur många färger eleven fick.

I "Favoritfärg" upprepas de svenska orden flera gånger så det är en effektiv aktivitet att inlära sig färgerna på svenska. Ytterligare lär elever uttal, eftersom färgerna sägs högt tillsammans med läraren. Elever blir också bekanta med att räkna på svenska, då det till slut räknas hur många färger varje elev fick. Ett exempel på ett spel i vårt materialpaket är " Vilket djur " (Tema 5, aktivitet 5).

Eleverna spelar ett brädspel om djur i par eller i små grupper. Brädspelen kan spelas så att man kastar tärning och säger ut namnet på djur man är på, och den som är först i mål är vinnare, men man kan också komma på egna spelregler.

I detta spel övar eleverna de centrala ord som finns på temats ordlista. Spelet är ett effektivt sätt att lära dem, eftersom orden upprepas flera gånger. Eleven får både själv säga orden högt och också höra de andra eleverna göra det.

I vårt materialpaket finns också sådana lekar och spel som kan spelas ute eller i gymnasal. I tema 3 finns det leken "Vad är klockan, herr Varg?" där elever lär sig siffror och frasen "Vad är klockan?". Såsom i många andra lekar, upprepas ord och frasen flera gånger också i denna lek, och elever lär sig ord genom att lyssna och att prata.

Denna lek kan spelas ute eller i en gymnasal. En av eleverna är Herr Varg och står på mittlinje ryggen mot andra som står vid ena sidan av rummet. De som står vid ena sidan frågar tillsammans: "Herr Varg, vad är klockan?" Den som är i mitten svarar till exempel "fyra" och då får alla vid ena sidan ta fyra steg mot herr Varg. Eleverna vid sidan frågar igen: "Herr Varg, vad är klockan?" och hen svarar. När Herr Varg ropar "Måltid!" börjar alla springa till den andra sidan och Herr Varg försöker ta sig till andra sidan utan att bli kullade av Herr Varg.

5.3 Arbetssätt för muntliga aktiviteter

Cameron (2001: 66–68) betonar att unga elever lär sig det främmande språket genom muntlig kommunikation och lyssnande. Hon förklarar att skrivande kan vara en belastning för unga elever i början av språkstudierna eftersom deras läskunnighet ännu inte har utvecklats tillräckligt. Den muntliga kommunikationen ska betonas och det skriftliga språket

ska användas bara som stöd i bakgrunden. Barn lär sig att uppfatta det skriftliga språket i sitt modersmål vid 8–9 års ålder. Cameron kallar detta *vändpunkt* (eng. *switch point*). När det gäller att lära sig ett främmande språk, sker denna förändring senare. I stället för att skriva kan unga elever lära nya ord till exempel genom att peka på bilder som stämmer med orden, färglägga bilder och diskutera bilder parvis. Att förstå handlingen i en berättelse kan lyckas bättre med hjälp av nyckelpersoner och -platser om de placeras i rätt ordning på tavlan. Dessa kan då användas i mångsidiga diskussions- och dramaövningar.

Cameron (2001) betonar att det finns en skillnad mellan förstaspråksinläring och främmandespråksinläring. När barn lär sig modersmålet, hör de det omkring sig och kan plocka upp ord och fraser från diskussionen. Vuxna hjälper barn att delta i diskussioner. Vid lärandet av ett främmande språk är elever inte i en ständig kontakt med språket och därför är det relevant att erbjuda tillräckligt med möjligheter för dem att kompensera bristen på denna exponering för språket. Även om målet med inläringen av ett främmande språk är att kunna delta i diskussioner, är det också viktigt att lära sig ett främmande språk på ord-, fras- och satsnivå. Cameron menar att elever behöver vissa principer när de lär sig ett främmande språk och att unga elever behöver dem mera och i mindre portioner. Elever ska ha möjlighet att lyssna, kommentera och använda det främmande språket. I undervisningen ska elever ges möjligheter för repeterade hörförståelseövningar. Ord och fraser ska övas regelbundet och elever ska ges feedback på sin språkanvändning för att bli tydligare och mer flytande i språket. Utgångspunkten för all undervisning är att barn ska anse inläringen meningsfull och vettig. (Cameron 2001: 60)

Cameron (2001: 60–61) ger exempel på aktiviteter som hon tycker passar bra för att öva ett främmande språk muntligt. Hon har valt en bildserie med 16 olika djur. De kan användas för olika hörförståelseövningar och muntliga aktiviteter på ord-, fras- och satsnivå och kan tillämpas också på andra teman. Aktiviteterna passar för barn i olika ålder och kan anpassas för nybörjare eller fungera som repetition för något som man redan tidigare lärt sig. Många aktiviteter liknar spel; de är snabbroliga och ofta också konkurrensmässiga och fäster därför elevernas intresse. Bildserien används på olika sätt i olika aktiviteter. I några aktiviteter behöver alla elever sin egen bildserie, i några jobbar man parvis eller i grupp och då behövs en gemensam bildserie. Bildserien kan användas som en 4x4 matris eller som 16 utklippta bilder. I början av aktiviteterna är det läraren som leder aktiviteten, efter ett par gånger kan eleverna ta över lärarens roll och börja spela parvis eller i grupper.

Användning av bildkort passar också i vårt materialpaket. I vårt materialpaket har vi olika temalektioner och eftersom unga elever inte väntas att kunna läsa, är bildkort ett bra sätt för dem att förstå innehållet av ord. Vi har olika aktiviteter i vårt materialpaket där lärare undervisar genom att använda bildkort. Bildkort kan användas till exempel i aktiviteter med flugsmällor där elever ska smälla på den riktiga bilden, i "Kims lek" (Tema 5, aktivitet 3), eller bildkort kan också sättas på golvet och elever spelar "Sätt din fot på vitt" (Tema 2, aktivitet 11), ett spel som påminner det kända spelet "Twister".

Cameron (2001) ger exempel på aktiviteter där det gäller att lyssna och säga. Meningen är att eleverna talar, antingen individuellt eller i kör. I dessa aktiviteter är det bra om läraren har skrivit ut bildserien i en större version och visar dem till eleverna. Cameron presenterar en "Gissa mitt djur"-övning som passar i denna kategori. Läraren eller eleven väljer ett djur men berättar det inte till andra elever. De försöker gissa vilket djur hen tänker på genom att ställa ja/nej-frågor. Den enklaste versionen är att fråga "Är det ett lejon?" I aktiviteterna kan eleverna igen ta över lärarens roll och börja spela parvis eller i grupper. (Cameron 2001: 63–65)

I vårt materialpaket vill vi skapa möjligheter för eleverna att öppna munnen och använda svenska. De får använda svenska muntligt i olika lekar, spel och motionsbaserade aktiviteter på ord-, fras- och satsnivå. Vi har också skapat särskilda aktiviteter för muntlig kommunikation som står under rubriken PRATA. I dessa aktiviteter är betoningen mest på muntlig kommunikation. Eftersom eleverna nyss har börjat studera svenska, behöver de hjälp för att kunna bygga fraser och satser. Därför har vi listat olika centrala fraser till varje tema som ska läras i olika aktiviteter. Lärarens stöd och roll som språkmodell spelar förstås en viktig roll när eleverna börjar lära sig ett nytt språk.

Ett exempel ur vårt materialpaket där eleverna talar svenska med varandra är "Leta efter din grupp" (Tema 6, aktivitet 9). I detta tema behandlar vi de nordiska länderna. De nordiska flaggorna fungerar som bildkort i temat och de centrala fraserna som ska läras är "Varifrån kommer du? –Från Finland".

Läraren delar eleverna de nordiska flaggorna. Varje elev får en flagga men får inte visa den till de andra eleverna. Eleverna går runt och försöker hitta eleverna som kommer från samma länder som de själva. De frågar varandra: "Varifrån kommer du?" Och svarar till exempel "från Finland". Om man hittar en elev från samma land, fortsätter de tillsammans. Om inte, säger man "Ha

det bra!" och fortsätter att söka. I slutet frågar läraren alla grupper "Varifrån kommer ni?" och de svarar.

Meningen i "Leta efter din grupp" är att eleverna lär sig namnen på de nordiska länderna och de centrala fraserna i temat. I denna aktivitet upprepas de alla flera gånger. Varje elev får både fråga och svara på svenska. Man upprepar också frasen "Ha det bra!" som man har lärt tidigare under hösten. I denna aktivitet är det också fråga om kulturkännedom, eftersom eleverna lär sig att känna igen de nordiska flaggorna.

I vårt materialpaket finns också den muntliga aktiviteten "På torget" (Tema 8, aktivitet 6) där eleverna får både upprepa fraser som de tidigare har lärt sig ("Hej!", "Tack!", "Hejdå!") och öva de ord som man håller på att lära sig i temat "Mat".

Eleverna lär sig att handla på torget. Först går läraren och eleverna igenom några enkla fraser som kan användas på torget. Några av dem är redan bekanta för eleverna från en tidigare lektion.

– Hej! Vad vill du ha? –x, tack. –Här, varsågod. –Tack, hejdå!

Eleverna jobbar i grupper. En elev är försäljare på torget och andra är kunder. Varje grupp har ett eget bord som är deras kiosk på torget. Man använder antingen bildkort eller leksaksmatvaror. Varje elev får vara både försäljare och kund.

I aktiviteten "På torget" lär sig eleverna att handla. Meningen är att skapa en kommunikationssituation som eleverna verkligen kan stöta på i sina liv. Eleverna lär sig ett par enkla fraser som man behöver när man handlar till exempel på torget eller i en kiosk. Varje elev får vara både försäljare och kund. De centrala fraserna och orden upprepas flera gånger. För att konkretisera aktiviteten för eleverna behöver man antingen en utklippt bildserie av matvaror eller leksaksmatvaror.

I temat "Hobbyer och aktiviteter" finns en muntlig aktivitet i form av bingo (Tema 9, aktivitet 7). I denna övning får alla elever en bingotabell med bilder på hobbyer och aktiviteter. Elever ska gå runt i klassrummet och intervjua varandra.

Eleverna får en tabell med bilder på hobbyer och aktiviteter. Eleverna börjar gå runt i klassrummet och fråga vad deras klasskamrater kan göra, till exempel "Kan du simma?" eller "Kan du spela innebandy?". Om den andra eleven svarar "Ja, det kan jag!" får man skriva hans namn på bilden. När man får tre namn i rad, får man ropa "Bingo!"

Cameron (2001: 65–66) uppmuntrar att använda dikt och ramsor när man håller på att öva uttal, intonation och betoning. Enkla dikter kan användas redan från början av språkstudier. Många kan diktas och läras muntligt. Med hjälp av dikter kan eleverna lära sig ord. Elever observerar – troligen omedvetet – och får öva hur det främmande språket skiljer sig från deras modersmål. Dikter kan användas när som helst när det finns en passande tid.

Vi har några ramsor i vårt materialpaket. Till exempel i temat "Siffror" har vi leken "Robot, robot kan du gissa?" (Tema 3, aktivitet 6) med en kort ramsa där elever övar siffror på svenska. I temat "Mat" fungerar ramsan *Den lilla grisen* (Tema 8, aktivitet 1) som en uppvärmning. Här ha vi tagit också motion med. Samtidigt som eleverna ramsar upp, kan de också spela med fingrarna. Meningen är att ramsan fastnar bättre i minnet om man kombinerar den med en rörelse.

5.5 Arbetssätt för grammatikövning

Enligt Cameron (2001) är det inte ändamålsenligt att lära formell grammatik och dess enskilda regler för små elever i början av deras språkstudier. Cameron rekommenderar att lära grammatik med hjälp av modeller, särskilt med fullständiga satser. Med detta menar hon att lärare ger elever modeller av språkanvändning och exempel på satser som elever senare kan tillämpa och använda i olika sammanhang när deras språkkunskaper utvecklas. Passande modeller kan hittas i olika övningar, berättelser, rim, sånger och i språket som används på lektionerna. Lärare kan använda olika metoder för att presentera språket till elever också i samband med strukturella aspekter. (Cameron 2001: 97–98, 122) Vi presenterar här några arbetssätt som Cameron rekommenderar att ska användas när det gäller barn och grammatik. Dessa arbetssätt är sådana som vi också har utnyttjat när vi planerat vårt materialpaket.

Cameron (2001: 112–114) rekommenderar att barn ska lära grammatik praktiskt genom rutinerna i klassrummet. Eleverna kan förstå vissa fraser och på detta vis blir de medvetna

om språkets strukturer även om grammatik inte lärs ut formellt. Efter att läraren har använt vissa fraser och ord i klassrummet, kan eleverna använda dem när de jobbar parvis. Lärare kan också använda bekanta fraser som "Ge mig saxen" i bredare versioner, till exempel "Ge mig den lilla saxen" och utveckla elevers språkkunskaper på detta sätt.

Enligt Cameron (2001: 117–118) är enkäter och frågesporter bra arbetssätt när elever börjar träna att själv producera språket. Läraren ska tänka på aktiviteten, dess innehåll och språk noggrant. Hen ger elever vissa modeller som dessa kompletterar. När man har haft till exempel favoritmat som tema, intervjuar elever varandra om sina favoriträtter. "Gillar du pizza?" "Vad föredrar du, pizza eller kaka?" Läraren ska se till att elever inte svarar med bara ett ord utan använder meningar: "Ja, det gör jag." "Jag gillar kaka." I slutet kan resultaten samlas in och alla elever får rapportera muntligt till de andra vad de har fått höra. "Sex människor gillar pizza och två människor gillar kaka." Läraren ska ge kompletta satser till eleverna och de tillägger då nummer i satserna. Cameron menar att sådana aktiviteter är vanliga i läroböcker för unga elever.

Vårt materialpaket utgår från att läraren är en språklig modell för eleverna. Rutinerna i klassrummet spelar en viktig roll och vi har samlat in centrala fraser som läraren kan använda i klassrummet. Grammatik inlärs genom lärarens modell och genom språkanvändning i aktiviteter. Vi har skapat mest sådana aktiviteter där eleverna lärs att använda meningar i stället för enskilda ord. Ett exempel på en sådan aktivitet är leken "Vad har du?" (Tema 7, aktivitet 7):

Denna lek ska lekas på ett område där det finns utrymme att springa, till exempel i en gymnasal eller utomhus. Läraren ställer bildkort av kläder med baksidan upp på golvet. Först spelar hen nordisk musik, till exempel på *Norden i Skolans* webbsida. Eleverna rör sig omkring och när musiken slutar, tar varje elev ett bildkort från golvet. Eleverna frågar varandra "Vad har du?" och svarar med detta plagg som de har på bildkortet, till exempel "Jag har byxor".

I denna lek lärs eleverna frågan "Har du?" och svaret "Jag har x". Dessa fraser är också de två centrala fraserna som man lär sig i temat. Dessutom lär elever grammatik genom sånger och ramsor.

5.4 Motionsbaserade arbetssätt

Kantomaa, Syväoja, Sneek, Jaakkola, Pyhältö och Tammelin (2018: 5, 14) har gett ut en situationsöversikt för Utbildningsstyrelsen om effekterna av motion under skoldagen. De har samlat information om undersökningar som publicerats i vetenskapliga tidskrifter under 1990–2016, och det visar att motion under skoldagen har många positiva effekter på barnens inläring och inlärningsresultat. Särskilt en paus som innehåller motion under lektionen och motion som integreras i undervisningen har haft en positiv effekt på skolvitsorden och standardiserade testresultat. Kantomaa m.fl. anser att motion under skoldagen också verkar ha en positiv effekt på barnens kognitiva funktioner. Detta syns i de exekutiva funktionerna, såsom inhibition, dvs. reglering av beteende och reaktioner, uppmärksamhet och arbetsminne. Motion främjar faktorer som möjliggör inläring, såsom koncentration på uppgifter, beteende och trivsel.

Enligt Kantomaa m.fl. (2018: 11) kan motion integreras i undervisningen till exempel genom att använda motionsbaserade metoder. Undervisningen kan vara helt motionsbaserad eller motionsbaserade metoder kan användas bland andra undervisningsmetoder. Med hjälp av motionsbaserade metoder kan lärare till exempel förhöra läxor, väcka intresset för något nytt, öva det man redan lärt sig och konkretisera det man håller på att studera. Läraren kan använda teknologiska applikationer som hjälpmedel när hen integrerar motion i undervisningen. Skolans närmiljö kan också användas som stöd för undervisningen och för att lära ut vardagsmotion. Lektioner kan hållas på skolans gård eller i närskogen.

Vuorinen (1993: 180) framhäver att användning av motionsbaserade metoder är ett av de viktigaste medlen att konkretisera undervisning. Med hjälp av konkreta arbetssätt får eleverna bekanta sig, prova, träna och ta del i undervisningen. Undervisningen baserar sig på egna erfarenheter och eleverna får direkt respons på sitt lärande. De flesta kunskaperna i livet är möjliga att lära sig bara genom att göra.

För att öka på motion under skoldagar och att främja elevernas välmående och inläring lanserade Sipiläs regering programmet *Skolan i rörelse* som fortfarande pågår. Syftet med programmet är att få aktivare och trivsammare skoldagar. Man ska till exempel sitta mindre, röra på sig under rasterna och färdas till och från skolan med hjälp av egen muskelstyrka. Ytterligare stöds inläringen med aktiva metoder. I skolorna som är med i programmet är eleverna med i planering och beslutsfattande, och en av huvudidéerna är att alla i skolan kan vara aktiva och göra det tillsammans. Programmet erbjuder skolorna till exempel färdiga

material och konkreta idéer för hur man kan få mer motion på skoldagarna och finansiellt stöd för att skaffa utrustning och att organisera verksamhet i skolorna. (Likes 2016)

Idéer för motionsbaserade metoder i undervisningen kan också hittas till exempel i Sari Salos bok *Peppu irti penkistä*. Boken innehåller över 150 motionsbaserade idéer för undervisning i olika läroämnen på lågstadiet. I boken finns det även tips på hur man kan konkretisera språkundervisning. (Salo 2017)

Vårt materialpaket är byggt till stor del på motionsbaserade aktiviteter. Vi har olika motionsbaserade aktiviteter, men också många lekar där man får röra på sig. I tema "Siffror" har vi till exempel en motionsbaserad aktivitet "Hur många kroppsdelar" (Tema 3, aktivitet 5) där elever ska jobba i grupper och varje grupp ska ha ett visst antal kroppsdelar som rör golvet. Aktiviteten är mycket enkel, för det är läraren som säger numret, men den tjänar också som mellangymna och är ett roligt sätt för elever att inlära numren på svenska. På samma sätt fungerar leken "Röra färgen" (Tema 2, aktivitet 5). Där ropar lärare en färg och elever söker den i klassrummet. Genom dessa lekar lär elever ordförråd och att lyssna. Däremot i aktiviteten "Ballonger" (Tema 2, aktivitet 13) får elever träna nya ord genom att prata, då de försöker hålla ballonger i olika färger i luften. Varje gång man rör en ballong, säger man ballongens färg på svenska.

I vissa motionsbaserade aktiviteter såsom i "Gillar du?" (Tema 8, aktivitet 4) har vi kombinerat motion med muntlig kommunikation:

På ena sidan på väggen har man en glad smiley och på andra sidan en ledsen smiley. Eleverna står i mitten. Läraren säger, till exempel "Gillar du korv?" och eleverna springer till denna smiley som motsvarar deras förhållande till matvaran. Om de gillar korv, springer de till den glada smileyn, om inte till den ledsna. Man kan modifiera leken så att eleverna ropar "Jag gillar korv!" och smackar samtidigt med tungan av förtjusning om de står bredvid den glada smileyn. Om de står bredvid den ledsna smileyn, ropar de "Nej, tack!" och skakar på huvudet.

I denna aktivitet får eleverna röra på sig och tala svenska. Temat handlar om mat och både centrala ord och fraser "Gillar du?" och "Jag gillar" upprepas flera gånger.

5.5 Praktiska anvisningar och lärarens roll

Enligt Kangasvieri och Moate (2018: 22–25) ska eleverna stödas att bygga upp sin självsäkerhet att använda och utveckla sina kunskaper i ett främmande språk redan i början av språkstudierna. Detta händer naturligt genom att använda musik, spel, berättelser och vardagsrutiner. Språket, som används på lektionerna, ska vara konkret och basera sig på vardagliga uttryck. Det vardagliga språket spelar en viktig roll i utvecklingen av förståelse och det erbjuder rum för konkret verksamhet och elevernas frågor så att de blir vana vid det nya språket och de nya orden. Enligt Cameron (2011: 10–11) möjliggör rutiner utveckling av språkkunskaper på ett betydelsefullt sätt. Rutinerna låter barnen förstå det främmande språket med hjälp av kunskaper som hen redan har och ger utrymme för vidare språkutveckling.

Kangasvieri och Moate (2018) anser att det är viktigt att eleverna ges möjlighet att pröva det främmande språket enligt sin egen förmåga i olika kommunikationssituationer i en trygg miljö. I undervisningen är det bra att betona kunskaper som eleverna redan har, i stället för att läraren kontinuerligt korrigerar elevernas fel. Undervisningen ska planeras så att så många elever som möjligt får upplevelser att de lyckas i inläringen.

Järvilehto (2014: 64, 167, 210) menar att lärarens viktigaste roll är att få eleverna att intressera sig i lärandet både som individer och grupp. Enligt honom är det viktigare för en lärare att inspirera elever än att bara lära dem eftersom man inte lär sig utan inspiration. Järvilehto anser att om läraren presenterar sitt läroämne på ett inspirerande och intressant sätt, får hen sina elever att bli intresserade av det. Undervisningen ska vara mångsidig. Järvilehto anser att läraren ska fråga eleverna om deras intressen och använda dessa teman i undervisningen. Han handleder lärare att inreda klassrummet på ett hemtrevligt och mysigt sätt. Möblerna ska placeras så att det är så lätt som möjligt att röra sig och arbeta tillsammans. Järvilehto rekommenderar att använda bräd- och utomhusspel, videor, böcker, leksaker och andra inspirerande medel i undervisningen så ofta som möjligt. Han uppmuntrar också använda surfplattor och dataspel i undervisningen.

5.6 Om vårt materialpaket

I bilagan till denna biämnesavhandling har vi skapat ett materialpaket som kan användas i undervisning av A1-svenska. Med materialpaketet vill vi erbjuda svensklärarna idéer och färdiga lektioner som är passande och genomtänkta särskilt för unga inlärare.

I vårt materialpaket finns elva olika teman. Till varje tema har vi planerat en helhet som består av inläring av centrala ord och fraser genom varierande motionsbaserade och lekfulla arbetssätt. Olika teman har planerats så att det finns aktiviteter åtminstone för en lektion på 45 minuter samt dess repetition. Vi har valt eller skapat en eller två passande sånger eller ramsor för varje tema, och ovanför varje aktivitet har vi skrivit vilket delområde av språket som tränas i aktiviteten. Ytterligare har vi listat ord och fraser som används mycket i klassrum och på detta sätt vill vi uppmuntra lärarna att använda svenska i klassrummet så mycket som möjligt. Till varje tema finns också någon nerlugnande aktivitet, där eleverna till exempel sitter och färglägger en bild. Det beror på hurdan klass man jobbar med, men ifall man väljer bara motionsbaserade arbetssätt kan det hända att små elever blir vilda och läraren tappar kontrollen.

6 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna biämnesavhandling var att få fördjupade kunskaper om tidig språkinlärning och -undervisning och skapa ett sådant material för A1-svenska som baserar sig på forskningen, och är planerat särskilt för unga inlärare. I den första delen av denna pro gradu-avhandling presenterades den finska läroplanen, forskning om språkinlärning, arbetssätt som skulle vara passande när man lär språk för barn samt analys av undervisningsmaterialet som vi har skapat. Våra forskningsfrågor var följande: 1) Vilka fördelar uppnås genom tidig språkinlärning? 2) Vilka arbetssätt är mest passande i A1-svenska på första klass? 3) Hur planeras bra material för A1-svenska?

Forskare är inte helt enade om fördelarna med tidig främmandespråksinlärning, eller om det lönar sig att börja tidigt eller inte. Uttal lär man sig bäst som barn, men när man blir äldre är man också kognitivt mer beredd för att lära sig ett nytt språk. Om elever ändå börjar främmandespråksinlärning tidigt – som de nu gör i Finland, ska man fästa vikt vid sättet på vilket språket undervisas för att kunna utnyttja den sensitivitet som barn har för språk. Språk ska undervisas genom lekfulla sätt, och med likadana metoder som används för att främja utveckling av barnens förstaspråk. På grund av detta ville vi skapa ett materialpaket som verkligen utgår från barnens förutsättningar och hjälper lärarna med den nya utmaningen som tidigareläggning av A1 innebär.

Våra studier om tidig språkinlärning och -undervisning har visat att det i de bästa sätten att undervisa språk för barn ingår musik och sjungande, ramsor, lek och spel och olika motionsbaserade aktiviteter. Dessa arbetssätt fungerar också som utgångspunkt i vårt materialpaket. Ytterligare är inflöde på den riktiga nivån en väsentlig del av språkundervisningen. Vardagsrutinerna och det vardagliga språket på lektionerna låter eleverna förstå det främmande språket med hjälp av kunskaper som de redan har och ger utrymme för vidare språkutveckling. I kapitel 5 presenterade vi några exempel ur vårt material vilket finns som bilaga i denna avhandling.

Denna uppsats har ökat vår förståelse om tidig språkinlärning och dess speciella drag, och med hjälp av vår undersökning kunde vi skapa ett sådant material som är speciellt tänkt för förstaklassister. Språkinlärningen ska vara lekfull och skojig, och vi tror att vi lyckades skapa ett sådant material som man kan ha det roligt med. Vi kommer att utnyttja dessa idéer i vår framtida undervisning och hoppas att också andra lärare kommer att ha nytta av materialpaketet. I framtiden skulle det vara intressant att studera vilka fördelar

tidigareläggning av främmandespråksinläring slutligen har. Det blir också intressant att se, hurdan påverkan tidigareläggning av A1 har på valfria språk, och om barn i olika delar av Finland har ungefär likadana möjligheter med språkval.

LITTERATUR

- Abrahamsson, N. & Hyltenstam, K. 2003: Barndomen – en kritisk period för språkutveckling? I: Bjar, L. & Liberg, C. (red.): Barn utvecklar sitt språk. Lund: Studentlitteratur. s. 29–56
- Abrahamsson, N. 2009: Andraspråksinläring. Lund: Studentlitteratur.
- Arnstad, M. 2017: Nej, att läsa språk tidigt är inte alltid bäst! I: Språktidningen 5/2017. [Citerat 5.10.2019]. Tillgänglig: <<https://spraktidningen.se/artiklar/2017/06/nej-att-lasa-sprak-tidigt-ar-inte-alltid-bast>>.
- Cameron, L. 2001: Teaching languages to young learners. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ellis, R. 1997: Second Language Acquisition. Oxford. Oxford University Press.
- Huhta, A. & Leontjev, D. 2019: Kieltenopetuksen varhentamisen kärkihankkeen seurantapilotti. Loppuraportti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [Citerat 14.10.2019]. Tillgänglig: <<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kieltenopetuksen-varhentamisen-karkihankkeen-seurantapilotti-loppuraportti.pdf>>.
- Huotilainen, M. 2019: Näin aivot oppivat. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Johnson, K. 2001: An Introduction to Foreign Language Learning and Teaching. Essex: Pearson Education Limited.
- Järvilehto, L. 2014: Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kangasvieri, T. & Moate, J. 2018: Varhemmin helposti – luokanopettajien käytännön ideoita kieltenopetuksen varhentamiseen. I: Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 9(7). [Citerat 6.10.2019]. Tillgänglig: <<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2018/varhemmin-helposti-luokanopettajien-kaytannon-ideoita-kieltenopetuksen-varhentamiseen>>.
- Kantomaa, M., Syväoja, H., Sneck, S., Jaakkola, T., Pyhältö, K. & Tammelin, T. 2018: Koulupäivän aikainen liikunta ja oppiminen. Tilannekatsaus tammikuu 2018. Helsinki: Opetushallitus. [Citerat 4.11.2019]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/189075_koulupaivan_aikainen_liikunta_ ja_oppiminen-2.pdf>.
- Klapuri, K. & Sarsila, H-K. 2019: Mer multimedia: lågstadielevens tankar om bra inläringssätt i kontrast till deras läroböcker. Pro-gradu-avhandling. Uleåborg: Uleåborgs universitet. [Citerat 6.10.2019]. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201909052840>>.
- Krashen, S. 1982: Principles and Practises in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon.
- Laurén, C. 2006: Tidig inläring av flera språk: teori och praktik. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Legg, R. 2009: Using music to accelerate language learning: an experimental study. I: Research in Education, Nov 2009, Issue 82. s.1–12.

- LIKES. 2016: Skolan i rörelse. [Citerat 5.4.2020]. Tillgänglig: <<https://liikkuvakoulu.fi/svenska>>
- Nyman, T., Mäntylä, K. & Kajander, K. 2015: Lapset kielileirillä: iloisia ilmeitä ja hymyjä. I: Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 6(2). [Citerat 6.10.2019]. Tillgänglig: <<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-huhtikuu-2015/lapset-kielileirilla-iloisia-ilmeita-ja-hymyja>>.
- Pietilä, P. 2014: Yksilölliset erot kielenoppimisessa. I: Pietilä, P & Lintunen, P. (red.): Kuinka kieltä opitaan. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press. s. 45–67.
- Rixon, S. 1981: How to use games in language teaching. London: Macmillan.
- Salo, S. 2017: Peppu irti penkistä: Yli 150 toiminnallista ideaa innostavaan oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Sambanis, M. 2015: Lernumgebungen und Formen des Lernens: Sprachlernspiele–Spielerisch Sprache lernen. [Citerat 6.10.2019]. Tillgänglig: <<https://www.goethe.de/de/spr/mag/20476976.html>>.
- Svenska nu. 2019: Språkliga smakbitar. [Citerat 5.11.2019]. Tillgänglig: <<https://svenskanu.fi/laromaterial/harjoitukset/sprakliga-smakbitar/>>.
- Tornberg, U. 2009: Språkdiraktik. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Undervisnings- och kulturministeriet. 2018: Undervisningen i A1-språket tidigareläggs. [Citerat 15.9.2019]. Tillgänglig: <<https://minedu.fi/sv/sprakundervisningen-tidigarelaggs>>.
- Undervisnings- och kulturministeriet. 2017: Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Citerat 18.11.2019]. Tillgänglig: <<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf>>.
- Undervisnings- och kulturministeriet. 2018: Statsrådet beslöt att öka timantalet i grundskolan – språkundervisningen kommer att inledas redan i årskurs ett. [Citerat 22.3.2020]. Tillgänglig: <https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/valtioneuvosto-paatti-peruskoulun-tuntimaaran-kasvattamisesta-kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmaiselta-luokalta?_101_INSTANCE_vnXMrwx9pG9_languageId=sv_SE>.
- Utbildningsstyrelsen. 2014: Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Tammerfors: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. [Citerat 22.9.2019]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/166434_grunderna_for_laroplanen_verk_kojulkaisu.pdf>.
- Utbildningsstyrelsen. 2019a: Utveckling av språkundervisningen. [Citerat 5.11.2019]. Tillgänglig: <<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/utveckling-av-sprakundervisningen>>.
- Utbildningsstyrelsen. 2019b: Ändringar och kompletteringar som berör undervisningen i A1-språket i årskurserna 1–2 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. [Citerat 15.9.2019]. Helsingfors: PunaMusta Oy. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna_for_a1-spraket_i_arskurserna_1-2_i_den_grundlaggande_utbildningen.pdf>.
- Vuorinen, I. 1993: Tuhat tapaa opettaa: Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille. Naantali: Resurssi.

**MATERIALPAKET FÖR UNDERVISNING AV FÖRSTAKLASSISTER
I A1-SVENSKA**

Marjo Frondelius & Marjo Rousu

April 2020

Innehåll

Allmänt om materialpaketet	5
Övriga tips för läraren.....	6
TEMA 1: HEJ OCH VÄLKOMMEN	9
1. KULTUR: Tema Sverige.....	9
2. KULTUR: Hur låter finlandssvenska och sverigesvenska?	9
3. KULTUR: Känner du till ordet?.....	9
4. ORDLISTA: Hälsningar	10
5. LEK: Vem är det?.....	10
6. LEK: Jag heter... Vad heter du?.....	10
7. LEK: Jag heter Anna	10
8. PRATA: Vad heter du?.....	10
9. LEK: Stinky	11
10. LEK: Tove Love	11
11. SÅNGLEK: <i>Min nya vän</i>	12
TEMA 2: FÄRGER	13
1. SÅNG: <i>Färgsången</i>	13
2. ORDLISTA	14
3 a) LYSSNA: Bygga.....	14
3 b) FÄRGLÄGG: Lär dig olika färger	14
4. LYSSNA OCH/ELLER PRATA: Vilka färger tycker du om?	14
5. RÖR PÅ DIG: Röra färgen.....	15
6. LEK: Favoritfärg	15
7. LEK: Färg.....	15
8. LEK: Hamburgare	15
9. RÖR PÅ DIG: Ta en bild.	16
10. LEK: Bonde bonde, får vi gå över?.....	16
11. SPEL: Sätt din fot på vitt.....	16
12. LEK: Lekar med en lekfallskärm	17
13. LEK: Ballonger	17
TEMA 3: SIFFROR	18
1. RAMSA: <i>Ett och två- Per i vrå</i>	18
2. ORDLISTA	18

3. LEK: Rita på rygg	19
4. LEK: Räkna i ring	19
5. RÖR PÅ DIG: Hur många kroppsdelar	19
6. LEK: Robot, robot kan du gissa?.....	19
7. LEK: Herr Varg, vad är klockan?.....	20
8. PRATA: Hur gammal är du?	20
9. LYSSNA: Teckna hur många saker du hör.....	20
10. SÅNGLEK: <i>Tio små indianer</i>	20
TEMA 4: KROPPSDELAR	22
1. SÅNGLEK: <i>Huvud, axlar, knä och tå</i>	22
2. ORDLISTA	22
3. RÖR PÅ DIG: Peka och säg efter	23
4 a) RÖR PÅ DIG: Rygg mot huvud.....	23
4 b) RÖR PÅ DIG: Fyra huvuden	23
5. SPEL: Tärningar om olika kroppsdelar	23
6. SÅNGLEK: <i>Var är huvudet?</i>	24
7. FÄRGLÄGG: kroppsdeln.....	24
TEMA 5: DJUR.....	26
1. SÅNGLEK: <i>Små grodorna</i>	26
2. ORDLISTA	27
3. LEK: Kims lek.....	27
4. LEK: Gissa mitt djur	27
5. SPEL: Vilket djur?	28
6. SÅNG: Per Olsson han hade en bonnagård.....	28
7. LEK: Tafatt Catch	30
8. LYSSNA: Ta bort.....	30
TEMA 6: NORDEN	31
1. SÅNG: <i>Här kommer Pippi Långstrump</i>	31
2. ORDLISTA	32
3. KULTUR: Information om de nordiska länderna	33
4. LYSSNA: Gissa vilket språk?	34
5. LEK: Nordensallad	34
6. LEK: Flaggatafatt	34
7. LEK: Norge-Sverige-Danmark.....	35
8. RÖR PÅ DIG: Flagglopning	35

9. PRATA OCH RÖR PÅ DIG: Leta efter din grupp.....	35
10. LEK: Blindbock.....	36
11. FÄRGLÄGG: De nordiska flaggorna.....	36
TEMA 7: KLÄDER	37
1 a) SÅNG: <i>Min hatt, den har tre kanter</i>	37
1 b) RAMSA: <i>Ett, två, tre, fyra</i>	37
2. ORDLISTA	38
3. LEK: Pantomim.....	38
4. RÖR PÅ DIG: Ta ett foto av ett plagg	38
5. SPEL: Flugsmälla.....	39
6. LEK: Vikingatafatt	39
7. PRATA OCH RÖR PÅ DIG: Vad har du?.....	39
8. LYSSNA: Teckna efter instruktionerna	40
TEMA 8: MAT.....	41
1. RAMSA: <i>Den lilla grisen</i>	41
2. ORDLISTA	41
3. SPEL: Bingo.....	42
4. RÖR PÅ DIG: Gillar du?.....	42
5. PRATA: Gillar du?.....	42
6. PRATA: På torget.....	43
7. LYSSNA: Teckna eller placera.	43
8. SÅNG: <i>Sockerbagare</i>	44
TEMA 9: HOBBYER OCH AKTIVITETER.....	45
1. ORDLISTA	45
2. LEK: Spela pantomim	45
3. LEK: Min hobby.....	45
4. SÅNG: <i>Kan du spela fotboll</i>	46
5. LEK: Flugsmälla i köer	46
6. LEK: Pippi säger	47
7. PRATA: Hobbybingo.....	47
TEMA 10: VECKODAGAR.....	48
1. ORDLISTA	48
2. SÅNG: <i>Måndag tisdag onsdag</i>	48
3. DISKUSSION: Vad gör Kalle Kanin på olika dagar?	49

4. LEK: Veckoslut	49
5. FARGLÄGG: Vad har Svenssons på sig på olika dagar?	49
6. LEK: Minnesspel.....	50
7. LEK: Är det torsdag?.....	50
8. LEK: Mästare	51
9. LEK: Måndag, tisdag,...KORV!	51
10. LEK: Tennisspel.....	51
TEMA 11: JUL.....	52
1. SÅNG: <i>Mors grisar är vi allihopa</i>	52
2. LEK: Hälsa och byta plats	52
3. LEK: Julgubben och Rudolf spelar tafatt	52
4. KULTUR: Jul i Finland och jul i Sverige.....	53
5. ORDLISTA	53
6. LEK: Känna och gissa	53
7. LEK: Vem är Julgubben?	53
8. SÅNG: Råven raskar över isen.....	54
9. RÖR PÅ DIG: Tomtegympa	55
10. RÖR PÅ DIG: Tomtarna smyger	55
11. PYSSLA: Julkort.....	55
RESURSER FÖR SPRÅKINLÄRNING	56
REFERENSER.....	60
BILAGA 1: Hobbybingo	64
BILAGA 2: Vad gör Kalle Kanin på olika dagar?	65
BILAGA 3: Vad har familj Svensson på sig?	66
BILAGA 4: Tomtarna smyger.....	67

Allmänt om materialpaketet

Materialpaketet är riktat för lärare av förstaklassister för undervisning av A1-svenska i början av läsåret. Det består av elva olika teman. Du får välja i vilken ordning du vill gå igenom dem men vi rekommenderar att ta de två sista i slutet av hösten, eftersom de innehåller också repetitionsövningar.

Alla teman börjar med en SÅNG eller en RAMSA som fungerar som uppvärmning till temat. Efter uppvärmningen finns det en ORDLISTA. Vi har listat fem till tio centrala ord om temat som ska tränas i olika aktiviteter. Vi har också valt ett par centrala fraser som eleverna ska lära sig i aktiviteterna.

Aktiviteterna är delade under sju olika rubriker. De innehåller mest motionsbaserade aktiviteter såsom LEKAR, SÅNGLEKAR, RÖR PÅ DIG-aktiviteter och SPEL samt muntliga PRATA-aktiviteter där eleverna själv får tala svenska. För att eleverna också ska få sitta och lugna ner sig lite har man aktiviteterna LYSSNA, FÄRGLÄGG och PYSSLA. KULTUR är en aktivitet där eleverna får bekanta sig med svenska och nordiska språk och kultur. I dessa är det fråga om hörförståelseövningar och kännedom om kultur. I alla aktiviteter berättas det vilket språkinläringens delområde som tränas i aktiviteten.

Alla teman är avsedda för en lektion på 45 minuter, men i de flesta temana finns det flera alternativ för aktiviteter och du får själv välja de aktiviteter som passar för din grupp. Bonusaktiviteter kan då fungera som repetition om temat och kan tas till exempel under nästa lektion eller någon annan gång. Många aktiviteter kan hållas både inom- och utomhus. I vissa aktiviteter behövs mer utrymme och de ska hållas till exempel i gymnasal eller utomhus.

I början av alla teman har vi skrivit vad du behöver när du håller lektionen. I nästan alla teman behöver du bildkort om orden på ORDLISTAN. I de flesta temana ger vi dig en länk till en webbsida där du kan skriva ut bildkort själv. Annars hittar du gratis bilder till exempel på pixabay.com. I aktiviteterna hittar du också tips på bra webbsidor där du kan hitta passande material till exempel för att lyssna på, titta på eller skriva ut.

I slutet av materialpaketet har vi listat olika webbresurser som vi har utnyttjat i materialpaketet och som också du kan ha nytta av när du undervisar i svenska till unga elever.

Aktiviteter som finns i detta materialpaket har vi dels skapat själva, dels använt eller modifierat lekar och spel som är allmänt kända.

Övriga tips för läraren

Satsa på en god atmosfär och försök få eleverna bli entusiasmerade.

Prata så mycket svenska som möjligt. För att hjälpa till med det har vi förberett en lista med klassrumsfraser för dig.

Du kan gärna börja varje lektion med vår startsång och sluta med vår slutsång. Att sjunga är ett av de mest effektiva arbetssätten med unga språkinlärare! Andra sånger kan också sjungas flera gånger och användas som repetition.

Du kan gärna hänga poster eller annat material som har med svenskan att göra på väggarna

Vi önskar dig och dina elever roliga stunder med materialet!

Marjo & Marjo

Klassrumsfraser

God morgon/God dag.

Hur är läget?

Hur har ni det idag?

Vi börjar!/Vi kör igång.

Är alla här?

Vem fattas?

Var snäll och öppna/stäng dörren.

Kan du öppna/stänga fönstret?

Sätt er, var så goda./Sitt ner på era platser.

Var vänlig och sätt dig.

(Jätte)bra!/Bra gjort.

Utmärkt!

Toppen!

Precis!

Lyssna!

Stig upp!/Stå upp!

Är ni färdiga?

Säg efter mig!

Jobba i par/i grupp.

En gång till.

Kämpa på./Jobba på.

Försök igen!

Har ni frågor?

Ta fram en penna/färgpennor.

Hyvää huomenta / päivää.

Mitä kuuluu?

Miten teillä menee tänään?

Aloitetaan!

Onko kaikki paikalla?

Kuka puuttuu?

Avaa / Sulje ovi, kiitos.

Voitko avata / sulkea ikkunan?

Istukaa, olkaa hyvä.

Ole ystävällinen ja istu.

(Tosi) Hyvä!

Erinomaista!

Hienoa!

Aivan!

Kuuntele!

Nouskaa ylös!

Oletteko valmiit?

Toista perässäni!

Työskennelkää pareittain / ryhmissä.

Vielä kerran.

Yritä vielä.

Yritä uudelleen!

Onko teillä kysyttävää?

Ota kynä / värikynät esille.

Ta fram surfplattor.

Ottakaa tablettitietokoneet.

Tack för idag.

Kiitos tämänpäiväisestä.

Ha en bra dag!/Ha det bra!

Mukavaa päivänjatkoa!

STARTSÅNG

Hur är det idag? Tack det är bra.

Hur är det idag? Tack det är bra.

Hur är det idag? Tack det är bra.

Trevligt att du är här menar jag.

Hejsan, god morgon, god dag!

Hejsan, god morgon, god dag!

Hejsan, god morgon, god dag!

Till dig önskar jag en god dag!

Melodi: *Huomenta sormet, huomenta vaan*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

SLUTSÅNG

Tack för idag, det var trevligt att ha

Tack för idag, det var trevligt att ha

Tack för idag, det var trevligt att ha

Er alla som ville jobba så bra!

Hej-då, ha det så bra!

Hej-då, ha det så bra!

Hej-då, ha det så bra!

Tills vi möter igen du och jag!

Melodi: *Huomenta sormet, huomenta vaan*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

TEMA 1: HEJ OCH VÄLKOMMEN

Vad behövs på lektionen: bilder om Sverige, ett kramdjur, något litet föremål (till exempel ett radergummi)

Centrala fraser: *Jag heter... Vad heter du?*

1. KULTUR: Tema Sverige

Vad tränas? kännedom om kultur

Diskussion om Sverige på finska. Vad vet eleverna om Sverige och svenskar?

- 1) Ta en titt på kartan om Sverige tillsammans. Vad heter huvudstaden? Vilka är Sveriges grannländer? Hur kans man resa till Sverige?
- 2) Diskutera sedan Sverige och dess kultur. Du kan gärna visa eleverna bilderna av kända svenska fenomen, till exempel kungafamiljen, kronor, Pippi Långstrump, tre kronor, Skansen, Stockholm, köttbullar, Ikea, Volvo.

2. KULTUR: Hur låter finlandssvenska och sverigesvenska?

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur

För att få små smakbitar av hur finlandssvenskan och sverigesvenskan låter kan läraren visa ett klipp av något barnprogram. Program på finlandssvenska kan hittas exempelvis på *Yle Arenan* (Yle Arenan 2020) och program på sverigesvenska på *SVT:s webbsida* (Sveriges Television AB. 2020).

3. KULTUR: Känner du till ordet?

Vad tränas? ordförråd, (uttal)

soffa	kaffe	lampa	banan	choklad	Finland	krona
apa	gurka	skola	säng	läkare	gata	papper

4. ORDLISTA: Hälsningar

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

HEJ!	GODMORGON!	HEJDÅ!	HA DET BRA!	TACK
------	------------	--------	-------------	------

5. LEK: Vem är det?

Vad tränas: att lyssna, att tala, uttal

En av eleverna sitter på stolen ryggen mot klassen och ögonen slutna. En annan elev kommer nära till hen och hälsar på svenska. Den som sitter på stolen försöker gissa vem det är. Läraren kan först säga hälsningen och på detta sätt ge modell för uttal. Denna lek är bra för att öva ord eller fraser samt deras uttal, för eleverna koncentrerar sig på leken och glömmer att de talar ett främmande språk. Leken är också ett bra sätt att lugna ner sig.

6. LEK: Jag heter... Vad heter du?

Läraren undervisar frasen "Jag heter" med ett kramdjur. Kramdjuret presenterar sig först och kan sedan fråga varje elev vad de heter.

7. LEK: Jag heter Anna

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Läraren ger ett kramdjur eller något annat föremål åt en elev i klassen. Läraren börjar spela musik och eleven ger kramdjuret vidare och det går runt i klassrummet tills musiken stoppar. Den elev som har kramdjuret när musiken har stoppat, presenterar sig på svenska: "Jag heter X" och alla andra elever i klassen svarar: "Hej X!"

8. PRATA: Vad heter du?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

a) I denna aktivitet spelas också musik, men eleverna går fritt runt i klassrummet när musiken är i gång. När musiken stoppar, stoppar man också och har en liten diskussion med den elev som är närmast:

Hej! Vad heter du?

Jag heter... Vad heter du?

Jag heter... Hejdå!

b) Aktiviteten kan göras också på det sättet att eleverna ställer sig i två ringar och ringarna är innanför varandra. När musiken är på gång, går eleverna i den inre ringen till en annan riktning än eleverna i den yttre ringen. När musiken stoppar, hittar alla elever ett par i den andra ringen och övar diskussionen på svenska.

9. LEK: Stinky

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Denna lek är känd också som "Päivämies" eller "Läpsy" på finska. En av eleverna är Stinky (=Haisuli), andra sitter på sina platser. Leken börjar så att en av eleverna som sitter, säger "Jag heter" och någon annan elevs namn. Stinky börjar "jaga" den elev som har benämnts, och försöker nudda hen innan hen har räddat sig med att ropa ut "Jag heter" och någon annans namn. Leken fortsätter tills Stinky nuddar någon innan hen har ropat ut hela meningen. Den som blir kullad blir nya Stinky. (Källa: Kieliä kehiin u. å. b)

10. LEK: Tove Love

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Denna lek är känd också som "Hutchy Butchy". Eleverna sätter sig på stolar i en ring. En av eleverna går ut ur klassrummet och de elever som stannar kvar sluter sina ögon. Läraren nuddar en av eleverna eller ger något litet föremål (t. ex. ett radergummi) åt eleven. Eleven gömmer radergummin och alla får öppna ögonen. Den elev som är ut ur klassrummet, kommer in och börjar fråga eleverna som sitter i ringen "Vad heter du?". Eleverna i ringen svarar "Jag heter (+namn)" utom hen som har radergummin. Hen som har radergummin svarar "Jag heter TOVE LOVE!". Då ska alla resa sig och byta plats. Den som inte lyckas sätta sig på en stol går ut ur klassrummet under nästa omgång. (Källa: Kieliä kehiin u. å. c)

11. SÅNGLEK: *Min nya vän*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Min nya vän vad heter du vad heter du vad heter du

Min nya vän vad heter du vad heter du

Trevligt att träffas Jag heter... Jag heter... Jag heter...

Trevligt att träffas Jag heter... Jag heter...

Melodi: *Prinsessa Ruusu linnassaan*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

Alla står i en ring och håller varandra i händerna, utom en som står i mitten. När man sjunger, kretsar andra kring eleven i mitten. Efter första versen byts riktningen och alla sjunger den andra versen tillsammans med namnet på den elev som är i mitten.

TEMA 2: FÄRGER

Vad behövs: färgkort (till exempel kartonger i olika färger), byggklossar, en bild som ska färgläggas, färgpennor, (lekfallskärm), (två bollar i olika färger), (ballonger i olika färger)

Centrala fraser: *Vilka färger tycker du om? – Jag tycker om...*

1. SÅNG: *Färgsången*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*Röd, röd, röd är mössan på mitt huvud
röd, röd, röd är rocken som jag bär
allt som är rött, rött
tycker jag är vackert
för min lilla vän är brandmannen.*

*Blå, blå, blå är mössan på mitt huvud
blå, blå, blå är rocken som jag bär
allt som är blått, blått
tycker jag är vackert
för min lilla vän är sjömannen.*

*Grön, grön, grön är mössan på mitt huvud
grön, grön, grön är rocken som jag bär
allt som är grönt, grönt
tycker jag är vackert
för min lilla vän är jägaren.*

Musik & Text: av okänt ursprung

(Källa: Cabo Galindo, B. 2013c)

Med hjälp av denna sång får eleverna bekanta sig med olika färger på svenska. Sången berättar om personer vars kläder är av samma färg. Innan varje vers försäkrar läraren att alla

barn vet vilken färg det är fråga om, och efter varje vers kan läraren fråga eleverna vilken person det sjöngs om. Man kan även hitta på egna verser med de andra färgerna.

2. ORDLISTA

Vad tränas? Att lyssna, ordförråd, uttal

BLÅ	VIT	RÖD	BRUN	GUL	LILA	GRÖN	ROSA	SVART
-----	-----	-----	------	-----	------	------	------	-------

Läraren visar olika färger med hjälp av kartonger/klossar i olika färger, säger dem högt och ber elever upprepa dem.

Efter ordlistan har gått igenom ett par gånger kan orden övas på (ett av) följande sätt:

3 a) LYSSNA: Bygga

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Om man har byggklossar i olika färger i klassrummet, kan läraren be eleverna bygga ett torn i en viss ordning. Efter orden har tränats tillräckligt, kan eleverna också jobba parvis där den ena säger färgen och den andra bygger tornet.

3 b) FÄRGLÄGG: Lär dig olika färger

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Läraren ber eleverna färglägga enligt instruktionerna. Roliga bilder för att färglägga hittar man till exempel på Supersimples webbsida (Supersimple 2020b).

4. LYSSNA OCH/ELLER PRATA: Vilka färger tycker du om?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, (uttal)

Efter ordlistan har gått igenom, och orden har övats, frågar läraren eleverna om deras favoritfärger. Läraren kan gå ordlistan igenom en gång till och be elever räcka upp handen när läraren säger deras favoritfärg eller läraren kan fråga varje elev enskilt om deras favoritfärg.

5. RÖR PÅ DIG: Röra färgen

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

En enkel, men rolig aktivitet: Läraren benämner en färg på svenska och eleverna söker den i klassrummet och rör den (om möjligt).

6. LEK: Favoritfärg

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, (uttal)

Denna lek är känd som "Myrkkysieni" på finska och är en traditionell och omtyckt lek där elever plockar "svamp". Eleverna sitter i en ring och "svampar", alltså olika färger (till exempel kartonger eller byggklossar i olika färger) läggs mitt i ringen. En av eleverna går ut ur klassrummet och andra bestämmer vilken färg som är *favoritfärgen*. Eleven som har varit ut ur klassrummet kommer tillbaka till ringen och börjar plocka färger. Varje färg benämns tillsammans. När eleven plockar den färg som har valts till favoritfärg, ropar andra elever "Favoritfärg!". Sedan räknas det på svenska hur många färger eleven fick.

7. LEK: Färg

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Denna lek är känd som "Väri" eller "Väripeili" på finska och är också en traditionell lek. Man går ett visst antal steg när man har på sig något klädesplagg med en viss färg som benämns. Läraren eller en av eleverna är en lekledare som står en bit framför alla andra. Lekledaren bestämmer en färg samt hur många steg man får ta om man har den där färgen på sina kläder. Lekledaren kan också bestämma hurdana steg som tas och till vilken riktning (framåt eller bakåt). Den som först kommer i mål (eller når lekledaren) är vinnare.

8. LEK: Hamburgare

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Eleverna sitter på stolar i en ring. Läraren benämner en färg och ett antal stolar, till exempel: "Har du någonting gult, flytta dig två stolar till höger." Då flyttar sig alla med någonting gult två stolar till höger. Om någon redan sitter på stolen, sätter hen sig i den andra elevens knä. (Källa: Ikaalinen peda.net u. å. b)

9. RÖR PÅ DIG: Ta en bild.

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Denna lek kan spelas såväl inomhus som utomhus. Läraren ber eleverna ta en bild på någonting i en viss färg, till exempel "Ta en bild på någonting grönt". Bilderna kan tas med lekkameror (pantomim) eller på riktigt med mobiler eller surfplattor.

LEK SOM KAN SPELAS UTE:

10. LEK: Bonde bonde, får vi gå över?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Denna lek kan spelas ute eller i gymnasal. Alla elever utom en ställer sig vid ena sidan, "bonden" ställer sig i mitten. Eleverna vid ena sidan frågar tillsammans "Bonde bonde, får vi gå över?" Bonden svarar till exempel "Ja, om du har blått". Då kan alla elever som har någonting blått på sig redan ta sig till andra sidan när bonden (och andra elever) räknar till fem. Efter fem försöker alla elever ta sig till andra sidan utan att bli kullade av bonden. De som har blivit kullade ställer sig i mitten och blir också bönder.

11. SPEL: Sätt din fot på vitt

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Detta spel påminner det kända spelet Twister, där elever måste sätta sina händer och fötter på en viss färg på en spelmatta. Har man inget twister i klassrum, kan man sätta kartonger i olika färger på golvet nära varandra. Två eller flera elever spelar mot varandra och läraren ger anvisningar, hur de ska placera sina händer och fötter, till exempel "Sätt din högra fot på grönt". Spelaren som kan hålla sig i luften med händerna och fötterna på olika färger utan att andra kroppsdelar nuddar ytan vinner spelet. Efter eleverna har blivit bekanta med spelet, kan de också ge anvisningarna eller spela i mindre grupper.

12. LEK: Lekar med en lekfallskärm

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

En annan möjlighet att öva färger ute eller i gymnasal är med lekfallskärm (Leikkivarjo). Färger kan övas eller upprepas till exempel med följande lek:

- a) Man sätter en boll på fallskärmen och alla säger ut den färgen bollen är på.
- b) Läraren ropar "upp" och "ner", och när fallskärmen är upp, ropar läraren ut en färg. De som håller i handtaget vid den där färgen, ska byta plats under fallskärmen.
- c) Läraren kan också använda olika färger som kodord för olika aktiviteter. Barnen tar fallskärmen med en hand och springer i en riktning. När läraren ropar ut "blå", ska alla byta riktning, och när läraren ropar ut "gul", går alla in i mitten med ryggen mot mitten och håller fortfarande i handtaget. Fallskärmen blir en stor bubbla.
- d) Eleverna delas upp i två lag. Två små bollar i två olika färger kastas på fallskärmen. Eleverna skakar fallskärmen så att bollarna ramlar av. Vinnande laget får sin boll ramla av först – eller sist.

(Källa: ABC Leksaker u. å.)

13. LEK: Ballonger

Vad tränas? att tala, ordförråd

Ett roligt sätt att upprepa färger är att spela med ballonger i olika färger. Eleverna försöker hålla alla ballonger uppe i luften och när man boxar en ballong, ropar man dess färg på svenska. (Källa: Zodiak u. å.)

TEMA 3: SIFFROR

Vad behövs på lektionen: en utklippt bildserie av siffror, en boll, färgpennor och teckningspapper

Centrala fraser: *Hur gammal är du? – Jag är x.*

1. RAMSA: *Ett och två- Per i vrå*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*Ett och två- Per i vrå,
tre och fyra- Per i lyra,
fem och sex- äta kex,
sju och åtta- ta en råtta,
nio, tio- gå på bio.*

(Källa: Cabo Galindo 2013a)

Läraren lär ramsan till eleverna och den upprepas flera gånger tillsammans. Eleverna kan också räkna med fingrar samtidigt de ramsar upp.

2. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

ETT	TVÅ	TRE	FYRA	FEM	SEX	SJU	ÅTTA	NIO
TIO								

Eleverna lär sig siffrorna 1–10. Först upprepar eleverna siffrorna efter läraren flera gånger. Efter det kan aktiviteten modifieras så att läraren säger en siffra på svenska och eleverna säger den nästa i kör. Man kan också leka samtidigt man övar siffrorna. Läraren säger någon siffra på svenska och eleverna försöker föreställa den med sina fingrar eller med sina kroppar. Man kan också använda bildkort med siffror som hjälpmedel för att stöda inlärandet. De kan hittas till exempel på *Folkhälsans* webbsida (Folkhälsan 2019a) och på *Supersimples* webbsida (Supersimple 2020a).

3. LEK: Rita på rygg

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Eleverna jobbar parvis. Den ena ritar en siffra på den andras rygg och hen försöker gissa vilken siffra det gäller. Man byter roller flera gånger.

4. LEK: Räkna i ring

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna sitter i ring. Alla blundar. Någon börjar genom att säga "ett". Någon annan elev säger "två" och sedan en tredje elev säger "tre". Man fortsätter till "tio". Bara en elev får tala på sin tur och om flera personer säger någon siffra samtidigt, måste man börja om. I denna lek repeteras siffrorna flera gånger. Eleverna övar också att lyssna på varandra och att vänta på sin tur.

5. RÖR PÅ DIG: Hur många kroppsdelar

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Eleverna jobbar parvis eller i små grupper. Läraren ropar en siffra på svenska, till exempel "åtta", och då måste varje grupp ha åtta kroppsdelar som rör golvet.

6. LEK: Robot, robot kan du gissa?

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Denna lek är bra för att öva siffror från ett till fem. Eleverna jobbar parvis eller i små grupper. Den ena står bakom den andra (som är robot), håller fingrar på den andra elevens huvud så att hen inte ser hur många fingrar är stående, och säger ut ramsan:

Robot, robot kan du gissa, hur många antenner finns på din hjässa?

Text: Marjo Frondelius

Den andra eleven gissar hur många fingrar det är, och den andra svarar "ja" eller "nej". När eleven har gissat rätt, byts roller.

7. LEK: Herr Varg, vad är klockan?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna lek kan spelas ute eller i en gymnasal. En av eleverna är Herr/Fru Varg och står på mittlinje ryggen mot andra som står vid ena sidan av rummet. De som står vid ena sidan av rummet frågar tillsammans: "Herr Varg, vad är klockan?" Den som är i mitten svarar till exempel "fyra" och då får alla vid ena sidan ta fyra steg mot herr Varg. Eleverna vid sidan frågar igen: "Herr Varg, vad är klockan?" och hen svarar. När herr Varg ropar "Måltid!", börjar alla springa och försöker ta sig till den andra sidan utan att bli kullade av Herr Varg.

8. PRATA: Hur gammal är du?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna sitter i ring. Läraren berättar dem hur man frågar om ålder på svenska. Frågan "Hur gammal är du?" upprepas flera gånger. Sedan lär eleverna sig att berätta hur gamla de är efter modellen: "Jag är x." Man tar bollen med. Läraren kastar bollen till någon av eleverna och frågar hur gammal hen är. Eleven svarar på frågan och kastar bollen till någon annan elev och frågar hen samma fråga. Man fortsätter tills alla har fått fråga och svara. I denna aktivitet repeteras frågan och svaret flera gånger.

9. LYSSNA: Teckna hur många saker du hör.

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Läraren säger till exempel "Teckna två pojkar" eller "Teckna fyra rosor", och eleverna tecknar dem på pappret. Man kan använda ord som redan är bekanta för eleverna från tidigare lektioner eller som annars är lätta att förstå. Läraren kan också använda bilder på saker för att underlätta eleverna att lära sig nya ord.

10. SÅNGLEK: *Tio små indianer*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*En och två och tre indianer,
fyra, fem och sex indianer,*

*sju och åtta och nio indianer,
tio små indianer.*

*Alla hade de fjädrar på huvet,
alla var de stora och starka.
Alla hade de pil och båge,
för björnen skulle de ta.*

*Schh, schh nu hör jag hur det knakar,
schh, schh nu hör jag hur det brakar,
schh, schh nu hör jag hur det knakar,
för nu kommer björnen fram...*

*Tio, nio, åtta indianer,
sju och sex och fem indianer,
fyra, tre och två indianer,
en indian sprang hem.*

Orig. Ten Little Indians

Musik & Text: av okänt ursprung

(Källa: barnvisor.net 2020b)

Läraren och eleverna sjunger sången tillsammans till exempel i slutet av lektionen.

TEMA 4: KROPPSDELAR

Vad behövs på lektionen: bildkort om kroppsdelar, något kramdjur, färgpennor, ritmallar för en nalle eller kanin, klädnypor, tärningar med bilder på kroppsdelar (kan skapas på *ESL-kids*, se instruktionerna nedan)

Centrala fraser: *Var är huvudet?*

1. SÅNGLEK: *Huvud, axlar, knä och tå*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Huvud, axlar, knä och tå; knä och tå.

Huvud, axlar, knä och tå; knä och tå.

Ögon, öron, kinden klappen får.

Huvud, axlar, knä och tå; knä och tå.

Musik & Text: av okänt ursprung

(Källa: Yannucci, L. 2020a)

Läraren och eleverna börjar bekanta sig med lektionens ämne med att sjunga *Huvud, axlar, knä och tå*. Man kan först påminna sig hur låten går på finska och sedan diskutera hur den svenska versionen skiljer sig från den finska versionen. Läraren presenterar de kroppsdelar på svenska som förekommer i låten, och läraren och elever rör den kroppsdel man säger, såsom i sångleken, och alla ord upprepas flera gånger. Läraren ska särskilt lägga märke till ordet kind [çin`d-] för dess icke-bokstavsensliga uttal. Låten kan sjungas med eller utan musik i bakgrunden, och sången ska upprepas några gånger.

2. ORDLISTA

Vad tränas? Att lyssna, ordförråd, uttal

HUVUD	MAGE	TÅ	NÄSA	ÖGON	HAND	ÖRON	FOT	KNÄ
-------	------	----	------	------	------	------	-----	-----

För att öva ordlistan behöver läraren ett kramdjur och klädnypor. Nedan har vi listat nio ord som ska presenteras och övas. Läraren säger en kroppsdel på svenska och sätter en klädnyppa

på djuret på rätt ställe på kramdjuret. Efter alla klädnypor har hittat sina platser, ska orden upprepas några gånger. Har man inget kramdjur och inga klädnypor, kan man också rita en bild på något djur och märka kroppsdelar på bilden.

Bildkort om kroppsdelar kan hittas till exempel på *Supersimples* webbsida (Supersimple 2020c).

Man kan öva uttal med hjälp av en nativtalarers modell på *Bildtemans* webbsida (Bildteman u.å. d).

3. RÖR PÅ DIG: Peka och säg efter

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Läraren ber eleverna att peka på någon kroppsdel, till exempel "Peka på huvudet". Eleverna pekar på kroppsdelens och säger samtidigt ordet högt. Efter ett par rundor kan eleverna också leka parvis. Den ena råder och den andra spelar.

4 a) RÖR PÅ DIG: Rygg mot huvud

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Eleverna jobbar parvis. Läraren väljer två kroppsdelar, till exempel "Sätt knä mot rygg", och eleverna ska jobba på det sättet att den ena rör med sitt knä den andra elevens rygg.

4 b) RÖR PÅ DIG: Fyra huvuden

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Ett alternativ för "Rygg mot huvud": Om eleverna redan har lärt sig att räkna på svenska, kan läraren säga till exempel "Sätt fyra huvuden mot varandra", och då ska fyra elever sätta sina huvuden mot varandra.

5. SPEL: Tärningar om olika kroppsdelar

I detta spel behövs tärningar med bilder på kroppsdelar vilka kan skrivas ut på *ESL-kids* webbsida. Eleverna spelar i par eller i små grupper. En elev åt gången kastar tärning och säger ut den kroppsdel som är på.

För att skapa tärningarna: På *ESL-kids* webbsida finns det en mycket behändig "worksheet generator" med hjälp av vilken läraren kan skapa olika slags brädspel. För att skapa tärningar om kroppsdelar, gå på *ESL-Kids* webbsida (ESL-Kids.com 2020b), välj passande kroppsdelar på högra sidan av webbsidan och sedan spelet med rubriken "die template".

6. SÅNGLEK: *Var är huvudet?*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Var är huvudet, var är huvudet?

Här är jag, här är jag.

Hur är det med dig då? Hur är det med dig då?

Tack, det är bra. Tack, det är bra.

Melodi: *Broder Jakob*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

Läraren och eleverna sjunger låten tillsammans och leker samtidigt. När kroppsdelens nämns, vinkas den eller pekars den på. Låten sjungs med samma melodi som *Broder Jakob*.

Först väljer läraren kroppsdelar som tas med i sången men efter ett par rundor frågar hon/han eleverna: "Vilken kroppsdel sedan?/Vilken kroppsdel kommer näst?" och eleverna får bestämma. I denna sånglek får eleverna också lära eller repetera hur man frågar läget och tackar på svenska.

7. FÄRGLÄGG: kroppsdelens

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Läraren söker bilder på en nalle och eller en kanin som eleverna kan färglägga. Varje elev får välja en egen bild och ta färgpennor. Läraren nämner olika kroppsdelar, till exempel "Färglägg näsan". Eleverna upprepar ordet och färglägger den rätta kroppsdelens på pappret. Efter ett par rundor frågar läraren eleverna: "Vilken kroppsdel sedan?/Vilken kroppsdel kommer näst?" och de får bestämma. Om man redan har lärt sig färgerna, kan leken också

varieras så att eleverna färglägger en viss kroppsdel med en viss färg. "Färglägg näsan med rött."

Bilder som kan färgläggas kan hittas till exempel på *Super Colorings* webbsida (Supercolouring 2020) eller på *Coloring2prints* webbsida (Coloring2print.com u.å.).

TEMA 5: DJUR

Vad behövs på lektionen: en utklippt bildserie av djur (färgad), två kramdjur, brädspel (kan skrivas ut på *ESL-kids*, se närmare information nedan), tärningar

Centrala fraser: *Är det en häst? – Ja, det är det. /Nej, det är det inte.*

1. SÅNGLEK: *Små grodorna*

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

Små grodorna, små grodorna är lustiga att se.

Små grodorna, små grodorna är lustiga att se.

Ej öron, ej öron, ej svansar hava de.

Ej öron, ej öron, ej svansar hava de.

Kou ack ack ack, kou ack ack ack,

kou ack ack ack ack kaaa.

Kou ack ack ack, kou ack ack ack,

kou ack ack ack ack kaaa.

Musik & Text: av okänt ursprung

(Källa: Yannucci 2020e)

Läraren och eleverna börjar bekanta sig med lektionens ämne med att sjunga *Små grodorna*. Man kan först påminna sig hur låten går på finska. Läraren berättar eleverna också kulturella aspekter om sången: man dansar och sjunger denna låt ofta kring midsommarstång i Sverige. Sången kan också dansas runt julgranen på julen.

Under lektionen leker läraren och eleverna samtidigt de sjunger. I början hoppar man med små steg efter varandra i en stor ring. När man sjunger om öron, viftar man med händerna vid öronen. När man sjunger om svans, viftar man med händerna bak som en svans.

2. ORDLISTA

Vad tränas? Att lyssna, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

EN GRODA <i>koack-koack</i>	ETT FÅR <i>bä-bä</i>	EN HUND <i>voff-voff</i>
EN HÄST <i>gnägg-gnägg</i>	EN ANKA <i>kvack-kvack</i>	EN GRIS <i>nöff-nöff</i>
EN KATT <i>mjau-mjau</i>	EN KO <i>mu-mu</i>	

För att öva ordlistan behöver läraren bilder på djur. Läraren säger ett djur på svenska och berättar hur det låter på svenska. Eleverna upprepar flera gånger. Man kan också använda kramdjur i stället för bilder. Efter att man har gått igenom orden och upprepat dem flera gånger, kan man variera övningen så att läraren eller en elev imiterar något djur och eleverna säger namnet högt, till exempel "hund". Läraren kan också säga ett djur på svenska och eleverna imiterar det. Bildkort kan hittas till exempel på *Folkhälsans* webbsida (Folkhälsan 2019b) och på *ESL-Kids* webbsida (ESL-Kids.com 2020a).

Man kan öva uttal med hjälp av en nativtalares modell på *Bildlexikons* webbsida (Bildteman u.å. a).

3. LEK: Kims lek

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Eleverna jobbar antingen tillsammans eller i grupper. Varje grupp har antingen en utklippt bildserie av djur eller leksaksdjur. Först tittar eleverna noggrant på bilderna och sedan blundar de. En elev tar bort en eller flera bilder och sedan får andra öppna ögonen igen. De försöker komma på vilka djur man har tagit bort.

4. LEK: Gissa mitt djur

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Eleverna jobbar parvis. Den ena väljer ett djur men berättar det inte till den andra som försöker gissa vilket djur hen tänker på genom att fråga ja/nej frågor. Hen frågar "Är det ett får?" och den som har valt svarar "Ja, det är det!" eller "Nej, det är det inte". (Källa: Cameron 2001: 64)

5. SPEL: Vilket djur?

Eleverna spelar ett brädspel om djur i par eller i små grupper. Brädspelet kan spelas så att man kastar tärning och säger ut namnet på det djur man är på, och den som är först i mål är vinnare, men man kan också komma på egna spelregler.

För att skapa spel: Gå på *ESL-kids* webbsidas "worksheet generator" (ESL-Kids.com 2020b), välj passande djur på högra sidan av webbsidan, och skapa spelet med rubriken "board game".

6. SÅNG: Per Olsson han hade en bonnagård

Vad tränas? Att lyssna, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en ko,
lian, lian, lej.
Med ett mu-mu här,
och ett mu-mu där.
Här ett mu, där ett mu. Överallt ett mu-mu.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

*Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.
Och på den gården fanns en gris,
lian, lian, lej.
Med ett nöff-nöff här,
och ett nöff-nöff där.
Här ett nöff, där ett nöff. Överallt ett nöff-nöff.
Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!*

Per Olsson han hade en bonnagård,

lian, lian, lej.

Och på den gården fanns en får,

lian, lian, lej.

Med ett bä-bä här,

och ett bä-bä där.

Här ett bä, där ett bä. Överallt ett bä-bä.

Herr Olsson hade en bonnagård,

lian, lian lej!

Per Olsson han hade en bonnagård,

lian, lian, lej.

Och på den gården fanns en katt,

lian, lian, lej.

Med ett mjau-mjau här,

och ett mjau-mjau där.

Här ett mjau, där ett mjau. Överallt ett mjau-mjau.

Herr Olsson hade en bonnagård,

lian, lian lej!

Per Olsson han hade en bonnagård,

lian, lian, lej.

Och på den gården fanns en häst,

lian, lian, lej.

Med ett gnägg-gnägg här,

och ett gnägg-gnägg där.

Här ett gnägg, där ett gnägg. Överallt ett gnägg-gnägg.

Herr Olsson hade en bonnagård,

lian, lian lej!

Orig: *Old MacDonald had a farm*

Musik & Text: av okänt ursprung

(Källa: Barntotal 2020a)

Man kan först påminna sig om hur låten går på finska och sedan sjunga den tillsammans. Läraren kan också dela klassen i flera grupper så att en grupp är ett visst djur och då sjunger alla grupper turvis.

7. LEK: Tafatt Catch

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna sitter på golvet i en ring. Läraren tar två speldjur, till exempel en häst och en hund, och ger dem åt eleverna i ringen så att djuren är mitt emot varandra. När läraren ropar "Tafattleken börjar!" så ger eleven djuret till den som sitter till vänster och säger namnet på djuret, alltså "häst" eller "hund". Detta fortsätter på samma sätt, eleverna ger alltså djuren till sin vänster och säger ut namnet på dem. Eftersom djuren spelar tafatt, måste man vara snabb! Djuret som blir "kullat" är ute ur spelet, och läraren byter det till ett annat djur. När namnen på djuren blir bekanta, kan läraren också då byta djur eller ge flera speldjur åt elever. (Källa: Kielä kehiin u.å. c)

8. LYSSNA: Ta bort.

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Om man redan har lärt sig färger, kan man ha denna hörförståelseövning. Varje elev har en utklippt bildserie av djur framför sig. Läraren ger anvisningar för elever att ta bort vissa djur: "Ta bort alla djur med x färg." I denna aktivitet märker läraren om eleverna förstår det muntliga språket eller inte. När bara några djur är kvar kan läraren fråga vilka de är. "Vilka djur är de här?" (Källa: aktiviteten är modifierat efter Cameron 2001: 62)

TEMA 6: NORDEN

Vad behövs på lektionen: de nordiska flaggorna på papper, en karta över Norden, färgpennor, ritmallar för de nordiska flaggorna

Centrala fraser: *Varifrån kommer du? –Från Finland*

1. SÅNG: *Här kommer Pippi Långstrump*

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

*Här kommer Pippi Långstrump,
tjolahopp tjolahej tjolahoppsan-sa,
här kommer Pippi Långstrump,
ja, här kommer faktiskt jag.*

*Har du sett min apa,
min söta fina lilla apa,
har du sett Herr Nilsson,
ja, han heter faktiskt så.*

*Har du sett min villa,
min Villa Villekulla-villa,
vill å vill du veta,
varför villan heter så?*

*Jo, för där bor ju Pippi Långstrump,
tjolahopp tjolahej tjolahoppsan-sa,
där bor ju Pippi Långstrump,
ja, där bor faktiskt jag.*

*Det är inte illa,
jag har apa häst och villa,
en kappsäck full med pengar*

är det också bra att ha.

*Kom nu, alla vänner,
varenda kotte som jag känner,
nu ska vi leva loppan,
tjolahej tjolahoppsan-sa.*

*Refräng:
Här kommer Pippi Långstrump,
tjolahopp tjolahej tjolahoppsan-sa,
här kommer Pippi Långstrump,
ja, här kommer faktiskt jag.*

Musik: Jan Johansson & Text: Astrid Lindgren

(Källa: Astrid Lindgren AB. 2020a)

Läraren och eleverna börjar lektionen genom att sjunga låten om Pippi Långstrump tillsammans. Först kan de diskutera om Pippi och läraren kan berätta vad hon har med Norden att göra. Läraren kan visa bilder om Pippi och hennes liv till exempel på *Astrid Lindgren AB:s* webbsida (Astrid Lindgren AB. 2020b).

2. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

FINLAND	SVERIGE	NORGE	DANMARK	ISLAND
NORDEN				

För att öva ordlistan behöver läraren bilder på de nordiska flaggorna och en karta över Norden. Läraren säger namnet på landet på svenska och pekar samtidigt på det rätta landet på kartan. Eleverna upprepar. Efter ett par rundor kan läraren peka på och växlar mellan länderna i ett snabbt tempo för att eleverna får roliga upplevelser i inläringen.

Bildkort om de nordiska flaggorna kan hittas till exempel på *Svenska Nus* webbsida (Svenska Nu 2016b) och på *Världens Flaggors* webbsida (Världens Flaggor 2015a). En karta över Norden kan hittas till exempel på *Pohjola Nordens* webbsida (Pohjola Norden u.å. b).

3. KULTUR: Information om de nordiska länderna

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur

Läraren berättar om de nordiska länderna för eleverna. Först kan man diskutera vad eleverna redan i förväg vet om dem. Läraren visar eleverna en karta över Norden och de nordiska flaggorna samt berättar om huvudstäder, invånartal, språken som talas i länderna, speciella drag som de har osv.

Man kan använda *Pohjola-Nordens* material "Lär känna Norden" (Pohjola Norden u.å. a) som hjälpmedel. Det kan hittas både på svenska och på finska. Materialet innehåller en tecknad karta och ett vackert illustrerat häfte med berättelser från olika delar av Norden. Ytterligare information om de nordiska länderna kan också hittas på *Världens Flaggors* och *Nordiskt Samarbetes* webbsidor. Till exempel följande specialiteter från olika nordiska länder kan berättas till eleverna:

Island: natur, sagofigurer, efternamn

Norge: natur, fisk, olja, kungarike, samerna

Finland: två officiella språk, Tove Jansson och Mumindalen, Åland

Sverige: kungafamiljen, Astrid Lindgrens böcker, dalahäst, Sverigebåtar

Danmark: HC Andersens sagor, Tivoli i Köpenhamn, Legoland, väderkvarnar, kungarike, Färöarna, Grönland

På webbsidan *Norden i skolan* kan man också hitta passande material om Norden för unga elever. Man kan till exempel hitta "Lilla Nord" (Norden i skolan. 2018a) vilket är en samling av kända tecknade filmer och visor riktade för de yngsta eleverna i skolan. Filmerna kan visas i klassen och uppgifterna är enkla och lätt att användas. "Lilla Nordet" kan användas på olika nordiska språk.

4. LYSSNA: Gissa vilket språk?

Vad tränas? att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

Man kan använda *Pohjola-Nordens* material "Nordiska språk" (Pohjola Norden u.å. c) som hjälpmedel. Där har man färdiga dialoger om olika teman som är inspelade på fem olika språk. På *Norden i Skolans* webbsida (Norden i skolan. 2018b) kan man också lyssna på de olika nordiska språken. Läraren frågar eleverna: "Gissa! I vilket land talar man detta språk?" och de svarar på svenska till exempel "i Danmark". Läraren hjälper eleverna att välja den rätta prepositionen "i" eller "på".

5. LEK: Nordensallad

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna lek är känd också som "Fruktsallad". Nordensallad ska lekas på en plats där det finns utrymme, till exempel i en gymnasal. Eleverna sätter sig på stolar i en ring. En elev är ledare och ställer sig i mitten. De andra eleverna är de nordiska länderna; några är Island, några Sverige, några Norge osv. Ledaren ropar till exempel "Norge" och då ska alla som är Norge byta plats samtidigt som ledaren försöker sätta sig på någons stol. Om ledaren ropar "Norden", ska alla byta plats. Om ledaren lyckas få någons stol får den som blev utan vara nästa ledare. Nordensallad kan också lekas utomhus men då ska den lekas utan stolar.

6. LEK: Flaggatafatt

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Flaggatafatt ska lekas på en plats där det finns utrymme att springa, till exempel i en gymnasal eller utomhus. Eleverna ställer sig på två linjer mittemot varandra. Eleverna på den ena linjen är något nordiskt land, till exempel Danmark, och på andra linjen något annat land, till exempel Finland. Läraren ropar till exempel "Res till Danmark!" och då börjar eleverna som är i gruppen Danmark springa till målet som ligger bakom Finlands linje. Eleverna i grupp Finland försöker ta fast Danmark. Om läraren ropar "Res till Finland!" försöker eleverna i grupp Finland springa till målet som är bakom Danmarks linje och Danmark försöker ta fast dem.

7. LEK: Norge-Sverige-Danmark

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Denna lek är också känd som "Maa-meri-ilma" på finska. Norge-Sverige-Danmark ska lekas på ett område där det finns utrymme att springa, till exempel i en gympasal eller utomhus. Man ritat tre olika linjer på golvet; Norge, Sverige och Danmark. Eleverna ställer sig på den mellersta linjen, som är Sverige. Läraren eller en elev är ropare. Hen ropar något av de tre länderna, till exempel "Åk till Norge!" och alla eleverna springer till den rätta linjen. Om man springer till en fel linje, är man ute ur leken. Den som springer sist till linjen, är också ute ur leken. Om roparen säger namnet på linjen där eleverna redan står och någon elev tar ett steg till någon annan riktning, är man ute ur leken. Vinnaren är den som är den sista med i leken.

8. RÖR PÅ DIG: Flagglöpning

Vad tränas? att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

Denna aktivitet ska spelas på en plats där det finns utrymme att springa, till exempel i en gympasal eller utomhus. Läraren ställer de nordiska flaggorna runt om på väggarna. Först spelar hen nordisk musik, till exempel på *Norden i Skolans* webbsida. Eleverna rör sig omkring och när musiken slutar, väljer läraren något nordiskt land och ropar till exempel "Åk till Island"! Då ska alla eleverna springa till den isländska flaggan. Leken kan varieras så att eleverna ropar "Vi är på Island!" när de står bredvid den rätta flaggan. Läraren hjälper eleverna att välja den rätta prepositionen "i" eller "på".

9. PRATA OCH RÖR PÅ DIG: Leta efter din grupp.

Vad tränas? att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

Läraren delar eleverna de nordiska flaggorna. Varje elev får en flagga men får inte visa den till de andra eleverna. Eleverna går runt och försöker hitta eleverna som kommer från samma länder som de själva. De frågar varandra: "Varifrån kommer du?" och svarar till exempel "från Finland". Om man hittar en elev från samma land, fortsätter de tillsammans. Om inte, säger man "Ha det bra!" och fortsätter att söka. I slutet frågar läraren alla grupper "Varifrån kommer ni?" och de svarar.

10. LEK: Blindbock

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna ställer sig i en ring. En elev är blindbock. Hen står inne i ringen sina ögon förbundna. De andra eleverna går runt i ring. När blindbocken säger "Stopp!", stannar alla elever. Blindbocken pekar på någon elev och frågar "Varifrån kommer du?" Eleven i ringen försöker att förändra sin röst och svarar till exempel "Jag kommer från Sverige" för att blindbocken inte skulle känna igen hen. Om blindbocken gissar vem som talar, byter man roller och denna elev blir blindbock. I denna lek får eleverna själv bestämma från vilket nordiskt land de kommer.

11. FÄRGLÄGG: De nordiska flaggorna

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur

Eleverna färglägger de nordiska flaggorna. Man kan skriva ut flaggorna på webbsidan *Världens flaggor* (2015b). Vill man lyssna på nordisk musik samtidigt man färglägger, kan man kolla till exempel *Svenska Nus* webbsida "Musik så in i Norden" (Pohjola Norden 2016a).

TEMA 7: KLÄDER

Vad behövs på lektionen: en utklippt bildserie av kläder, färgpennor och bilder på en viking, en prinsessa och Muminrollen

Centrala fraser: *Vad har du? –Jag har...*

1 a) SÅNG: *Min hatt, den har tre kanter*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Min hatt, den har tre kanter,

Tre kanter har min hatt.

Och har den ej tre kanter,

Så är den ej min hatt!

Melodi: *O mamma, mamma cara*

Orig. *Mein Hut, der hat drei Ecken*

Text: av okänt ursprung

(Källa: Yannucci, L. 2020b)

Läraren och eleverna börjar lektionen genom att sjunga denna låt. Läraren kan berätta att sången ursprungligen är tysk men har översatts också till andra språk, såsom till svenska och engelska.

1 b) RAMSA: *Ett, två, tre, fyra*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Ett, två, tre, fyra

alla byxor äro dyra.

Den som inga byxor har

han får gå med rumpan bar.

(Källa: Cabo Galindo, B. 2013b)

Denna ramsa kan fungera som uppvärmning till temat eller den kan användas som mellanmål till exempel när man har extra tid eller då eleverna behöver lugna ner sig lite.

2. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

EN HATT	EN KJOL	EN TRÖJA	STRUMPOR	HANDSKAR
SKOR	BYXOR	EN KLÄNNING		

För att öva ordlistan behöver läraren bilder på kläder. Läraren visar en bild på ett visst plagg och eleverna upprepar. Efter ett par rundor kan läraren och eleverna spela leken "Klä på dig". Läraren eller någon elev ber de andra att klä på sig ett visst plagg eller flera plagg, till exempel "Klä på dig byxor", och de andra gör det. Man byter roller flera gånger.

Bildkorten kan hittas till exempel på *Folkhälsans* webbsida (Folkhälsan 2019c) och på *LearnEnglishKids* webbsida (British Council. u.å.).

Man kan öva uttal med hjälp av en nativtalares modell på *Bildtemans* webbsida (Bildteman u.å. b).

3. LEK: Pantomim

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Eleverna leker parvis. Den ena eleven låtsas klå på sig något klädesplagg utan att säga någonting. Den andra eleven gissar vilket plagg det skulle kunna vara. Man byter roller flera gånger.

4. RÖR PÅ DIG: Ta ett foto av ett plagg

Vad tränas: att lyssna, ordförråd

Läraren ställer bildkort av kläder på väggarna. Först spelar hen nordisk musik, till exempel på *Norden i Skolans* webbsida. Eleverna rör sig omkring och när musiken slutar, väljer

läraren något klädesplagg och ropar till exempel "Ta ett foto av skorna"! Eleverna springer till den rätta bilden och tar ett foto med sin fantasikamera.

5. SPEL: Flugsmälla

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna spelar i grupper på tre personer. Varje grupp har två flugsmällor och en utklippt bildserie av kläder. En elev är domare och två spelar mot varandra. Bilderna är spridda på golvet. Domaren säger något plagg på svenska och spelarna försöker smälla på den rätta bilden så fort som möjligt. Den som är snabbare får en poäng. Vinnaren är den som får till exempel fem poäng snabbast. Man byter roller flera gånger så att varje elev får vara både spelare och domare. (Källa: Kieliä kehiin. u. å. c)

6. LEK: Vikingatafatt

Vad tränas? att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

Först kan läraren diskutera om vikingar med gruppen och fråga om eleverna redan vet någonting om vikingar i förväg. Läraren kan berätta mera om dem och använda till exempel *Unga Faktas* webbsida (Unga Fakta. 2020b) som hjälpmedel. Där finns det mycket material om vikingar.

Sedan börjar leken. Eleverna jobbar antingen i en grupp eller i två grupper om klassen är stor. En elev är viking. Vikingen är tagaren och de andra eleverna står stilla. Tagaren börjar genom att ropa något plagg, till exempel "tröja" och försöker sedan greppa tag i någon elev som har en tröja på sig. Denna elev måste reagera snabbt och ropa något annat plagg som någon annan elev har på sig, till exempel byxor. Tagaren ska då titta omkring sig och försöka greppa tag i någon elev som har byxor på sig. Om tagaren lyckas greppa tag eleven innan hen hinner reagera, blir denna elev den nästa tagaren.

7. PRATA OCH RÖR PÅ DIG: Vad har du?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna aktivitet ska lekas på ett område där det finns utrymme att springa, till exempel i en gymnasal eller utomhus. Läraren lägger bildkort av kläder med baksidan upp på golvet. Först

spelar hen nordisk musik, till exempel på *Norden i Skolans* webbsida. Eleverna rör sig omkring och när musiken slutar, tar varje elev ett bildkort från golvet. Eleverna frågar varandra "Vad har du?" och svarar med det plagg som de har på bildkortet, till exempel "Jag har byxor".

8. LYSSNA: Teckna efter instruktionerna

Vad tränas? att lyssna, att tala, kännedom om kultur, ordförråd, uttal

I denna övning har man en bild på tre figurer som inte har några kläder på sig. Figurerna är en viking, en prinsessa och Muminrollen. Först kan läraren motivera varför man har valt just dessa figurer. Man har redan tidigare talat om vikingarna och Muminfamiljen är väl bekant för eleverna men de alla vet nödvändigtvis inte alla nordiska prinsessor. Läraren kan visa eleverna bilder på några av dem.

Varje elev får en bild på tre figurer som inte har några kläder på sig. Meningen är att teckna kläder till dem enligt lärarens instruktioner. Bilderna som ska tecknas och färgläggas kan hittas till exempel på *Super Colorings* webbsida (Supercolouring 2020) eller på *Coloring2prints* webbsida (Coloring2print.com u.å.). Läraren säger till exempel:

Vikingen har en tröja på sig. Tröjan är svart. Prinsessan har en klänning på sig. Klänningen är gul. Muminrollen har strumpor på sig. Strumporna är blå.

Eleverna tecknar och färglägger efter lärarens instruktioner. Läraren kan också fråga dem "Vilken färg är Muminrollens hatt?" och eleverna får då välja färgen och säga den på svenska.

En annan möjlighet är att eleverna får en bild på en resväska och de tecknar kläder i dem efter instruktionerna. Eleverna kan också jobba parvis. Den ena råder den andra genom att säga, till exempel "Jag tar en hatt med", och den andra tecknar. Man byter roller.

TEMA 8: MAT

Vad behövs på lektionen: en utklippt bildserie av matvaror, en lottobricka, en glad smiley, en ledsen smiley, en intervjublankett, leksaksmatvaror, färgpennor, bilder på Emil i Lönneberga, Karlsson på taket och Pippi Långstrump på papper

Centrala fraser: *Gillar du...? – Jag gillar...*

1. RAMSA: *Den lilla grisen*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

<i>Den lilla grisen ska gå till torget</i>	Tummen upp
<i>Den lilla grisen får hemma sitta</i>	Pekfinger
<i>Den lilla grisen får mjölk och kaka</i>	Långfinger
<i>Den lilla grisen får stå och titta</i>	Ringfinger
<i>Den lilla grisen säger oii, oii, oiii.</i>	Lillfinger

(Källa: Kieliä kehiin u.å. a)

Läraren lär eleverna ramsan och den upprepas flera gånger. Man kan också spela med fingrarna samtidigt som man ramsar upp. Man vinkar med ett visst finger på den rätta versen.

2. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

EN KAKA	GODIS	EN GLASS	OST	BRÖD
EN BANAN	EN APELSIN	KORV	MJÖLK	KAFFE

För att öva ordlistan behöver läraren bilder på matvaror. Läraren säger en matvara på svenska och pekar på bilden av den. Eleverna upprepar. Efter ett par rundor kan man göra så att läraren eller någon av eleverna spelar att hen äter någon matvara. Eleverna gissar, till exempel "Äter du bröd?" och den som spelar svarar "Ja, det gör jag!" eller "Nej, det gör jag inte".

Bildkorterna kan hittas till exempel på *Folkhälsans* webbsida (Folkhälsan 2019d) och på *ESL Kids* webbsida (ESL-Kids.com 2020c).

Man kan öva uttal med hjälp av en nativtalares modell på *Bildltemans* webbsida (Bildteman u.å. c).

3. SPEL: Bingo

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Eleverna spelar bingo. Läraren delar ut en bildserie på matvaror. Alla väljer fyra olika matvaror och ringar in dem. Läraren är den första utroparen och säger matvaror på svenska. Eleverna kryssar på matvaror som blir ropade. Den som får först alla sina matvaror (som är inringade) kryssade ropar "bingo". Utroparen kollar att det stämmer. Om två spelare har bingo samtidigt, vinner de tillsammans. Efter första spelet kan någon elev bli utropare.

4. RÖR PÅ DIG: Gillar du?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

På ena sidan på väggen har man en glad smiley och på andra sidan en ledsen smiley. Eleverna står i mitten. Läraren säger, till exempel "Gillar du korv?" och eleverna springer till denna smiley som motsvarar deras förhållande till matvaran. Om de gillar korv, springer de till den glada smileyn, om inte till den ledsna. Man kan modifiera leken så att eleverna ropar "Jag gillar korv!" och smacker samtidigt med tungan av förtjusning om de står bredvid den glada smileyn. Om de står bredvid den ledsna smileyn, ropar de "Nej, tack!" och skakar på huvudet.

5. PRATA: Gillar du?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna intervjuar varandra. Läraren har kopierat ut bildserien av matvaror. Varje elev intervjuar cirka åtta klasskompisar och frågar till exempel: "Gillar du godis?" Om klasskompisen svarar "Ja, det gör jag!", drar man ett streck vid den rätta bilden. Till slut kan läraren fråga eleverna vilka matvaror klassen gillar mest, minst osv. Om man redan har lärt

sig siffror, kan läraren fråga: "Hur många gillar godis?" och eleverna svarar på svenska. Läraren hjälper vid behov.

6. PRATA: På torget

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna lär sig att handla på torget. Först går läraren och eleverna igenom några enkla fraser som kan användas på torget. Några av dem är redan bekanta för eleverna från en tidigare lektion.

–Hej! Vad vill du ha? –x, tack. –Här, varsågod. –Tack, hejdå!

Eleverna jobbar i grupper. En elev är försäljare på torget och andra är kunder. Varje grupp har ett eget bord som är deras kiosk på torget. Man använder antingen bildkort eller leksaksmatvaror. Varje elev får vara både försäljare och kund.

7. LYSSNA: Teckna eller placera.

Vad tränas? att lyssna, kännedom om kultur, ordförråd

Eleverna jobbar ensamma. Alla har ett eget papper med bilder på Emil i Lönneberga, Pippi Långstrump och Karlsson på taket. Läraren frågar först eleverna om de känner till figurerna. Hen kan också berätta lite historier om dem. Sedan läser läraren en liten historia där de tre olika figurerna går på torget för att handla där. Varje figur köper något där. Elevernas uppgift är att teckna rätta saker till den rätta figuren. Läraren kan upprepa sakerna som figurerna köper flera gånger för att hjälpa eleverna att förstå.

Emil i Lönneberga vill ha mellanmål. Han går på torget och köper en apelsin och en banan. Försäljaren säger honom att det blir två euro. "Här varsågod." "Tack, hejdå!"

Det är tisdag och klockan är tolv. Pippi Långstrump är hungrig. Hon handlar på torget. Hon vill äta korv och dricka mjölk. De kostar fem euro. "Smaklig måltid!" önskar försäljaren. "Tack ska du ha!" svarar Pippi och ler.

Karlsson på taket vill fika på torget. Karlsson är glad, eftersom det är fredag. Han tycker om allt sött och vill därför ha kaffe med både kaka och glass. "Det blir 10 euro", säger försäljaren. "Här, varsågod", svarar Karlsson. "Tack. Trevligt veckoslut!" "Tack detsamma!" ropar Karlsson till försäljaren.

Om man vill använda en nativtalares modell i historier, kan man använda *Natural Readers* webbsida (NaturalSoft Ltd. u.å.) som hjälpmedel. Man kan ladda in text på webbsidan och lyssna på den läst med en nativtalares röst.

8. SÅNG: Sockerbagare

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare. Sockerbagare.
Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare.*

*Vi bakar bullar varje dag.
Hoppfallera! Hoppfallerej!
Det tycker vi är helt okej.
Hoppfallerej och hej!*

*Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare. Sockerbagare.
Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare.*

*Vi bakar kakor varje dag.
Hoppfallera! Hoppfallerej!
Det tycker vi är helt okej.
Hoppfallerej och hej!*

*Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare. Sockerbagare.
Vi är två små sockerbagare.
Sockerbagare.*

Musik & Text: Åke Billström

(Källa: Barnvisor.net. 2020c)

Läraren och eleverna kan sjunga låten tillsammans i slutet av lektionen.

TEMA 9: HOBBYER OCH AKTIVITETER

Vad behövs: en laminerad bildserie av hobbyer och aktiviteter, flugsmällor, bingotabeller (BILAGA 1)

Centrala fraser: *Kan du...? – Ja. / Nej.*

1. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

SPELA INNEBANDY	SPELA FOTBOLL	TECKNA	SPELA GITARR
LÄSA	MÅLA	SIMMA	PYSSLA

Läraren visar bildkort om olika hobbyer och aktiviteter och säger dem på svenska. Eleverna säger efter läraren. Orden på ordlistan går igenom ett par gånger. Färdiga bildkort för att trycka ut hittas på Papunets bildverktyg (direkt länk finns på referenslistan).

2. LEK: Spela pantomim

Vad tränas? ordförråd

Eleverna får spela pantomim om olika hobbyer och aktiviteter. Läraren kan hjälpa till med svenska ord när eleverna gissar, vilken hobby eller aktivitet det är fråga om.

3. LEK: Min hobby

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Min hobby spelas på samma sätt som "Favoritfärg" (eller "Myrkkysieni" på finska, se Tema 2, aktivitet 6). Laminerade bildkort tjänar som svampar. När eleven plockar "giftsvampen", ropas "Min hobby!".

4. SÅNG: *Kan du spela fotboll*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Kan du spela fotboll fotboll fotboll

Kan du spela fotboll

Ja det kan jag!

Kom och spela med kom och spela med

Kom och spela med fotboll.

Kan du spela innebandy innebandy innebandy

Kan du spela innebandy

Ja det kan jag!

Kom och spela med kom och spela med

Kom och spela med innebandy.

Kan du simma fjäril fjäril fjäril

Kan du simma fjäril

Ja, det kan jag!

Komma och simma med kom och simma med

Kom och simma med fjärilsim

Melodi: *Lähdetäänkö metsään*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

5. LEK: Flugsmälla i köer

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Bilder på olika hobbyer och aktiviteter reflekteras på tavlan. Eleverna delas upp i två lag och de ställer sig i två köer. Den första eleven i båda köerna har en flugsmälla eller ett rullat papper. Läraren (eller en av eleverna) ropar en hobby eller en aktivitet på svenska och de elever som har flugsmällorna smäller på den riktiga bilden. Sedan lämnar eleven flugsmällan till nästa elev i kön och ställer sig själv sist i kön.

6. LEK: Pippi säger

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Denna lek är känd som "Simon säger". Läraren är lekledare som ger order genom att säga till exempel "Pippi säger teckna" eller "Pippi säger spela innebandy". Om lekledaren inte säger "Pippi säger" innan orden så ska man inte göra aktiviteten. Om någon gör det ändå, är personen ute ur leken. Den som är sist kvar är vinnare.

7. PRATA: Hobbybingo

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Eleverna får en tabell med bilder på hobbyer och aktiviteter (BILAGA 1). Eleverna börjar gå runt i klassrummet och fråga vad deras klasskamrater kan göra, till exempel "Kan du simma?" eller "Kan du spela innebandy?". Eleverna svarar "Ja, det kan jag" eller "Nej, det kan jag inte". Om den andra eleven svarar "Ja, det kan jag" får man skriva hans namn på bilden. När man får tre namn i rad, får man ropa "Bingo!"

TEMA 10: VECKODAGAR

Vad behövs: BILAGOR 2 OCH 3, färgpennor, namn på veckodagar på papper

Centrala fraser: *Idag är det måndag. Trevligt veckoslut!*

1. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
LÖRDAG	SÖNDAG	VECKODAGAR	VECKOSLUT	

Läraren presenterar veckodagarna på svenska med hjälp av kalender.

2. SÅNG: *Måndag tisdag onsdag*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*Måndag, tisdag, onsdag,
torsdag, fredag, lördag,
sedan är det söndag och en ny vecka börjar.
Måndag, tisdag, onsdag,
torsdag, fredag,
lördag och söndag slutar vecka våran.*

Melodi: *Imse vimse spindel*

Musik: av okänt ursprung

Text: Marjo Frondelius

3. DISKUSSION: Vad gör Kalle Kanin på olika dagar?

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

I BILAGA 2 finns det Kalle Kanins veckoschema. Läraren visar bilder och diskuterar med eleverna, vad Kalle Kanin gör på olika dagar.

4. LEK: Veckoslut

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna lek är känd som "Fruktsallad" och är en mycket populär lek. Alla utom en sitter på stolar i en ring. Alla får vara en veckodag, men så att det blir flera deltagare som har samma dag. Den som ställer sig mitt i ringen är lekledare. Lekledaren ropar en veckodag, till exempel "måndag" då alla måndagar byter plats och lekledaren försöker också sätta sig på en stol. Den som blir utan blir den nya ledaren. Om ledaren ropar "veckoslut" ska alla byta plats.

5. FARGLÄGG: Vad har Svenssons på sig på olika dagar?

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Läraren ger eleverna en bild på familj Svensson (BILAGA 3). Läraren läser texten som finns nedan och eleverna färglägger enligt den. Läraren kan hjälpa eleverna med att visa det klädesplagg som ska färgläggas och visa också färgen när det behövs.

Hej! Här får du bekanta dig med familj Svensson och veta vad de har på sig på olika dagar.

På måndag jobbar Mamma Svensson. På måndag har hon en röd t-tröja och en grön kjol. Hennes pärlor och skor är gula.

På tisdag spelar Pappa Svensson fotboll. Han har en gul t-tröja. Hans shorts är blåa. Hans skor är också blåa.

På onsdag går Oskar på dagis. Han har en vit t-tröja. Hans shorts är gröna och skor är bruna.

På torsdag har Lina Svensson sin födelsedag. Hon har klänning på sig. Klänningen är rosa. Hennes skor är röda.

På fredag går Farfar Svensson och handlar. Han har en gul t-tröja. Hans shorts är bruna och hängslan är blåa. Hans skor är också bruna.

På lördag går Farmor Svensson på en konsert. Hon har en rosa tröja och en svart kjol. Hennes väska är röd. Hennes skor och örhängena är lila.

På söndag sover baby Svensson nästan hela dagen. Hennes åkåse (=vauvan makuupussi) är rosa och lila.

6. LEK: Minnesspel

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Två elever ska spela minnesspel och går först ut ur klassrummet. Läraren ger en veckodag för elever i klassrummet, hälften får ordet på svenska och den andra hälften får det på finska. (Läraren kan ge orden skrivna på papper även om alla elever inte kan läsa ifall någon glömmer sitt ord.) När alla har fått ett ord, kommer spelarna tillbaka till klassrummet och börjar spela: De turas och försöker samla på sig par. När man har sin tur, tillfrågar spelaren två elever i klassrummet: "X, vilken dag är det?", en i taget. Om de har samma dag, flyttar de sig till sidan av spelaren som hittade paret. Den som samlar ihop flest par är vinnare.

7. LEK: Är det torsdag?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna lek är känd som "Vatten i skon". Eleverna delas upp i två lag. Det ena laget går ut ur klassrummet. Läraren ger en veckodag för varje elev i båda lagen så att varje elev i klassrummet har par i det andra laget. När alla elever har fått en dag, kommer en elev från utelaget in, går fram till en valfri klasskompis i innelaget, och frågar "Är det måndag?" (eller den dag som hen själv har). Om det blir fel, om eleven i innelaget alltså inte har samma dag, ropar alla "vatten i skon", och då hoppar eleven från utelaget ut ur rummet på ett ben, och så får en ny elev komma in och prova sin lycka på samma sätt. Om det blir rätt, får eleven från utelaget stanna kvar i rummet och sätta sig vid sin kompis så att det går att se vilka som återstår i leken.

LEK SOM KAN SPELAS UTE ELLER I GYMPASAL:

8. LEK: Mästare

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Denna lek kan spelas ute eller i gympasal. En av eleverna är mästare och står på mittlinjen i gympasalen. Andra elever står vid ena sidan (väggen) och kommer överens om en veckodag så att mästaren inte hör. När eleverna har kommit överens om dagen som fungerar som kodord, börjar mästaren benämna veckodagar på svenska. Är det inte kodord, får eleverna vid väggen ta ett steg mot mästaren. När mästaren säger ut kodorden, börjar andra elever springa och försöker ta sig till andra sidan utan att bli kullade av mästaren. När de kommer till andra sidan, stannar de kvar där och kommer överens om den nya "kodorden". De som blev kullade ställer sig på mittlinje och hjälper mästaren under nästa omgång.

9. LEK: Måndag, tisdag,...KORV!

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd

Denna lek är känd som "Tervapata" på finska och kan också spelas ute eller i gympasal. Eleverna står i en ring utom en som står utanför ringen. Den som är utanför börjar kretsa ringen och nuddar vid varje elev och benämner veckodagar, till exempel "torsdag, fredag, torsdag, fredag". Vid någon säger eleven "KORV" och då börjar de där två eleverna springa i motsatta riktningar och tävla om platsen i ringen. Den som blir ute, börjar kretsa och benämna veckodagar.

10. LEK: Tennisspel

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Eleverna är delade i två grupper som står mittemot varandra i klassrummet. En elev från den första gruppen säger en veckodag och en annan elev från den andra gruppen svarar med en annan veckodag. Spelet fortsätter så länge eleverna kan nämna veckodagar. (Källa: aktiviteten är modifierad efter Cameron 2001: 64)

TEMA 11: JUL

Vad behövs: två kramdjur, BILAGA 4, en påse med små jullika föremål: en julboll, en grangren, en pepparkaka, en tomte, en ren, ett ljus, en liten present; tillbehör för att pyssla julkort

Centrala fraser: *God jul! Gott nytt år!*

1. SÅNG: *Mors grisar är vi allihopa*

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

Morsgrisar är vi allihopa, allihopa, allihopa.

Morsgrisar är vi allihopa, allihopa, ja med.

Ja med, å du med. Ja med och du med.

(Källa: Yannucci, L. 2020c)

2. LEK: Hälsa och byta plats

Vad tränas? att tala, ordförråd

Alla står i en ring och tittar på golvet. Läraren räknar till tre och sedan lyfter alla blicken. Blickarna börjar vandra från ansikte till ansikte, alla börjar från sin vänstra sida. När blickarna möter med någon, nickar man litet, önskar "god jul" och byter platserna i ringen. Har man bytt sin plats, börjar blicken vandra igen.

3. LEK: Julgubben och Rudolf spelar tafatt

Vad tränas? att tala, ordförråd, uttal

Denna lek är känd som "Catch" och är redan bekant från lektion med temat djuren (Tema 5, aktivitet 7). Nu blir det ändå ännu mer spännande, för Julgubben och Rudolf (de kan vara två kramdjur eller vika som helst föremål) går i en ring så att varannan elev får Julgubben (och ger den vidare) och varannan får Rudolf. Det är alltså viktigt att det är jämna par deltagare i ringen. Alla står alltså i en ring och läraren ger Julgubben och Rudolf åt två elever så att de är ungefär mittemot varandra. Kramdjuren börjar tävla mot varandra och

försöker uppnå det andra kramdjuret. När eleverna ger Julgubben vidare, säger de "god jul" och när de ger Rudolf vidare säger de "gott nytt år".

4. KULTUR: Jul i Finland och jul i Sverige

Vad tränas? kännedom om kultur

Jul firas på ett ganska likadant sätt i Finland och i Sverige, men det finns också skillnader i traditioner. Läraren berättar om jultraditioner (till exempel Lucia, julmat, Kalle Ankas jul) i Sverige. Man kan hitta videor och idéer till exempel på *Yle Oppiminens webbsajt* (Jensen 2013) där svenska jultraditioner presenteras.

5. ORDLISTA

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

JULGUBBE	PEPPARKAKA	PRESENT	REN	JULGRAN
STJÄRNA	JULMAT	TOMTE	JULBOLL	LJUS

Orden på ordlistan övas med hjälp av utklippt bildserie eller jullika föremål. Orden sägs efter läraren ett par gånger.

6. LEK: Känna och gissa

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Läraren gömmer olika grejer som har med jul att göra (till exempel en pepparkaka, en grangren, en julboll, en present osv.) i en påse. Eleverna får komma en åt gången, sätta handen i påsen, känna på ett föremål och säga det på svenska. Om läraren inte har jullika grejer, kan man använda bildkort.

7. LEK: Vem är Julgubben?

Vad tränas? att lyssna, att tala, ordförråd, uttal

Denna är en spännande lek där eleverna sitter på stolar i en ring. En av eleverna är Rudolf och går ut ur klassrummet. Eleverna som stannar i klassrummet sluter sina ögon och läraren

nuddar en elev som blir Julgubben. Läraren ber eleverna öppna ögonen och Rudolf får komma in. Rudolf börjar fråga eleverna i ringen "Är du Julgubben?". Eleverna svarar "Nej, det är inte jag" eller "Ja, det är jag". När Rudolf försöker ta reda på vem Julgubben är, försöker Julgubben blinka till någon utan att Rudolf märker det. Lyckas Julgubben blinka till någon, säger den andra eleven "god jul!" och lämnar sin plats i ringen. (Källa: Ikaalinen peda.net, u.å. a)

8. SÅNG: Råven raskar över isen

Vad tränas? att lyssna, ordförråd, uttal

*Råven raskar över isen,
råven raskar över isen.
Får vi lov, ja får vi lov
att sjunga flickornas visa?
Så här gör flickorna var de går,
och var de sitter och var de står.
Så får vi lov, ja får vi lov
att sjunga flickornas visa?*

*Råven raskar över isen,
råven raskar över isen.
Får vi lov, ja får vi lov
att sjunga gossarnas visa?
Så här gör gossarna var de går,
och var de sitter och var de står.
Så får vi lov, ja får vi lov
att sjunga gossarnas visa?*

(Källa: Yannucci, L. 2020d)

Läraren kan berätta för eleverna att man brukar sjunga denna sång på jul och på midsommar och dansa kring julgran eller midsommarstång.

9. RÖR PÅ DIG: Tomtegympa

Vad tränas? att lyssna, ordförråd

Med denna aktivitet upprepas kroppsdelar på svenska. Läraren spelar julsånger på svenska och säger vilken kroppsdel börjar dansa. Eleverna börjar röra på kroppsdel, andra delar av kroppen stannar stilla. När läraren benämner en ny kroppsdel, börjar den dansa och den tidigare benämnda kroppsdel stannar stilla.

10. RÖR PÅ DIG: Tomtarna smyger

Vad tränas? att tala, ordförråd

I denna aktivitet upprepas nummer på svenska. Läraren hänger (döljer) jullika bilder på väggarna i skolan (bilderna finns på BILAGA 4). Eleverna jobbar parvis. Läraren viskar till varje par, vad de ska hitta. Eleverna går runt, söker den riktiga bilden och räknar antalet föremål på den. Sedan smyger de tillbaka till klassrummet. För att få ett nytt "kodord" måste de berätta det riktiga antalet för läraren på svenska.

11. PYSSLA: Julkort

Vad tränas? att skriva

Som en lugnande aktivitet kan man pyssla julkort på svenska. På *Unga Faktas webbsida* (Unga Fakta. 2020a) finns det också andra roliga pysselidéer med temat jul.

RESURSER FÖR SPRÅKINLÄRNING

Vi har listat här några webbresurser och litterära källor som vi själva har använt när vi har skapat detta materialpaket och planerat våra egna lektioner. Vi hoppas att de ger också dig idéer för din undervisning i svenska och även i andra språk.

KULTUR OCH INFORMATION OM NORDEN

Astrid Lindgren AB <https://www.astridlindgren.com/sv/karaktererna>

På webbsidan hittar man information om Astrid Lindgrens olika karaktärer. Det finns till exempel bilder, sånger och citat ur romaner gällande olika karaktär. På Pippis pysselsida hittar man också pyssel, bilder att skriva ut och färglägga samt sånger och lektips.

Nordiskt samarbete <https://www.norden.org/sv/information/fakta-om-de-nordiska-landerna>

På *Nordiskt samarbete*s webbsida hittar man övrig information om Norden och de nordiska länderna.

Pohjola Norden <https://www.pohjola-norden.fi/sv/skolor/undervisningsmaterial/>

Pohjola Norden erbjuder gratis undervisningsmaterial till skolor. För unga elever passar särskilt undervisningsmaterialet "Lär känna Norden" som innehåller en tecknad karta och ett vackert illustrerat häfte med berättelser från olika delar av Norden. På *Pohjola Nordens* webbsida finns det också kartor och ljudinspelningar på alla de nordiska språken. Materialen kan hittas både på svenska och på finska.

Världens flaggor <https://www.varldensflaggor.se/>

Världensflaggor.se är Sveriges största informationssajt för alla världens olika flaggor. Man får skriva ut flaggorna gratis. På webbsidan kan man hitta ytterligare information om länderna, till exempel fakta om länderna och vad de är berömda för (människor, varumärken osv.).

SKAPA MATERIAL SJÄLV

British Council: LearnEnglish Kids <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/>

På webbsidan har man spel, sånger, berättelser och aktiviteter för barn. De flesta är avsedda för engelskundervisning men till exempel bildkort kan användas också på andra språk. Materialen är gratis.

ESL-Kids <https://esl-kids.com/>

På webbsidan hittar man gratis material för undervisning, till exempel bildkort, spel, sånger på olika teman på engelska. Man kan också skapa egna aktiviteter till olika teman. Några av dessa aktiviteter kan också användas på svensklektioner eftersom de baserar sig på bilder.

Papunets Bildverktyg <https://bildverktyg.papunet.net/?lang=sv#/muokkaa/1121917>

Med *Papunets* bildverktyg kan man skapa bildkort eller till exempel bingo tabeller på ett mycket enkelt och praktiskt sätt och de kan sparas eller skrivas ut. Man kan söka bilder med svenska sökord.

På **Super Colorings** webbsida <http://www.supercoloring.com/> och på **Coloring2prints** webbsida <https://coloring2print.com/> kan man hitta bilder för färgläggning. Bilderna får laddas ner gratis.

TIPS PÅ AKTIVITETER, LEK, SÅNGER, SAGOR

Barnens bibliotek <http://www.barnbibblan.se/>

Barnbibblan är en webbsida som är skapad för små barn. På webbsidan finns det rim och ramsor, sagor, sånger, korta berättelser om sagoväsen och en ord-verkstad där man kan leka med ord och olika sorters alfabet men också räkna lite grann och lära sig färger. Webbsidan kan användas gratis.

Barnvisor.net <http://www.barnvisor.net/>

På webbsidan kan man hitta sångtexter till svenska vaggvisor, barnvisor och barnsånger, lyssna på dem och skriva ut visorna.

Jyväskylä kielisuihkutussivusto <https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihkus/kjm/ruotsinkieli>

På webbsidor finns flera idéer, aktiviteter och färdiga material för språkduschar på flera olika språk, men de kan utnyttjas också i all slags språkundervisning. På webbsidor finns också färgläggningsbilder som kan skrivas ut.

Kemin kielirikasteinen opetus <https://peda.net/kemi/perusopetus/kvkokh/ruotsi>

På webbsidan finns ordlistor som är nyttiga för en svensklärare (klassrumsord och -fraser). Det finns också länkar till flera barnvisor på svenska samt några idéer för undervisning.

Kieliä kehiin <https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/>

På webbsidor finns det olika idéer, aktiviteter, ramsor och länkar till sånger som är passande för tidig svenska. Det finns också roliga bildkort som kan trycks ut gratis (siffror, djur). På webbsidan finns också information om skolningar för lärare om tidig språkinläring.

Kalasguiden <https://www.kalasguiden.se/>

På *Kalasguiden* hittar man massor med tips, idéer och resurser som är till hjälp när man planerar ett barnkalas, en fest eller ett evenemang. Denna webbsida kan också utnyttjas när man vill komma på idéer till språkundervisning för barn. Man kan hitta till exempel olika lekar, e-kort och tips på pyssel där. Materialen är gratis.

Mama Lisa's World <https://www.mamalisa.com/?t=ec&c=86>

På webbsidan kan man hitta traditionella barnsånger från olika länder. Det finns också tiotals svenska sånger där och man kan hitta deras sångtexter på webbsidan.

Norden i skolen <https://nordeniskolen.org/fi/>

Norden i Skolan är en gratis undervisningsplattform som ger lärare och elever i alla nordiska länder möjligheter att arbeta med ämnesområdena "Språk och kultur", "Historia och samhälle" och "Klimat och natur" i ett nordiskt perspektiv. Alla ämnesområdena på portalen består av ett stort urval undervisningsmaterial, till exempel litterära texter, kortfilmer och musik. För att kunna använda materialet behöver man skapa profil på webbsidan.

Sagokistan <http://www.sagokistan.se/index.htm>

På *Sagokistan* hittar man ramsor, rim och sagor samt tips på olika lekar som är passande för små barn. Materialen är samlats av en privatperson som har jobbat tiotals år som barnskötare och den får användas gratis.

Salo, Sari. 2017: *Peppu irti penkistä: Yli 150 toiminnallista ideaa innostavaan oppimiseen.* Jyväskylä: PS-kustannus.

Boken innehåller över 150 motionsbaserade idéer för undervisning i olika läroämnen på lågstadiet. I boken finns det även tips på hur man kan konkretisera språkundervisning.

Svenska Nu <https://svenskanu.fi/>

Nätverket *Svenska nu* lanserade gratis material för A1-svenska i november 2019. Materialet heter "Språkliga smakbitar" och kan användas för språkduschar och lågstadielever. Materialet innehåller idéer till uppgifter, lekar, spel och andra aktiviteter. *Svenska Nu* erbjuder också annat gratis material som kan användas för språkundervisning för elever i olika åldrar.

Unga Fakta <http://www.ungafakta.se/>

En sajt för unga och gamla baserat på lekfullt lärande. Det finns till exempel pyssel, sagor och ramsor, information om vikingar, stjärnor och planeter, medeltidens riddare, ekonomi, osv. på webbsidan. Materialen är gratis.

UTTAL

Bildteman. <http://lexin.nada.kth.se/lang/bildteman/index.htm>

På *Bildtemans* webbsida kan man öva uttal. Bildteman grundas på ca 1800 "bildord" med ljud och text för att underlätta förståelsen av vissa svenska ord. Dessa ordbilder har grupperats i 31 teman.

Natul Reader <https://www.naturalreaders.com/online>

På *Naturalreaders* webbsida kan man skriva in text på olika språk och få en nativtalare tala ut den.

REFERENSER

- ABC Leksaker, u.å.: Blogg – 8 roliga lekar med en fallskärm. [Citerat 3.2.2020]. Tillgänglig: <<https://www.abcleksaker.se/blogg/8-roliga-lekar-fallskarm>>.
- Astrid Lindgren AB. 2020a: Här kommer Pippi Långstrump. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<https://www.astridlindgren.com/sv/verken/sangerna/har-kommer-pippi-langstrump>>.
- Astrid Lindgren AB. 2020b: Karaktärerna. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.astridlindgren.com/sv/karaktererna>>.
- Barntotal. 2020a: Per Olsson hade en bonnagård. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<https://barntotal.se/snger-bebis/snger/snger-fr-de-lite-strre-barnen/per-olsson-hade-en-bonnagr>>.
- Barnvisor.net. 2020b: Tio små indianer. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<http://www.barnvisor.net/barnvisor/78/tio-sma-indianer.html>>.
- Barnvisor.net. 2020c: Två sockerbagare. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<http://www.barnvisor.net/barnvisor/145/tva-sockerbagare.html>>.
- Bildteman. u.å. a: Däggdjur och insekter. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<http://lexin.nada.kth.se/lang/bildteman/26/index.htm>>.
- Bildteman. u.å. b: Kläder och smycken. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<http://lexin.nada.kth.se/lang/bildteman/8/index.htm>>.
- Bildteman. u.å. c: Livsmedel och mat. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<http://lexin.nada.kth.se/lang/bildteman/5/index.htm>>.
- Bildteman. u.å. d: Människokroppen -yttre delar. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<http://lexin.nada.kth.se/lang/bildteman/2/index.htm>>.
- British Council. u.å.: Clothes flashcards. I: LearnEnglish Kids. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://learnenglishkids.britishcouncil.org/flashcards/clothes-flashcards>>.
- Cameron, L. 2001: Teaching languages to young learners. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coloring2print.com. u.å.: Free Online Coloring Pages. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://coloring2print.com/>>.
- Cabo Galindo, B. 2013a: Ett och två - Per i vrå. I: Sagokistan. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<http://www.sagokistan.se/rakneramsor.htm>>.
- Cabo Galindo, B. 2013b: Ett, två, tre, fyra. I: Sagokistan. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<http://www.sagokistan.se/rakneramsor.htm>>.
- Cabo Galindo, B. 2013c: Färgsången. I: Sagokistan. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <<http://www.sagokistan.se/farg%20och%20form.htm>>.

ESL-Kids.com 2020a: Animal Flashcards. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://esl-kids.com/flashcards/animals.html>>.

ESL-Kids.com 2020b: ESL-Kids' Worksheet Generator! [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://esl-kids.com/worksheets/worksheets.html>>.

ESL-Kids.com 2020c: Food & Drink Flashcards. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://esl-kids.com/flashcards/food.html>>.

Folkhälsan 2019a: Bildkort med djur. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.folkhalsan.fi/globalassets/barn/sprak/kort-med-antal/kort-med-antal-kotten.pdf>>.

Folkhälsan 2019b: Djur - utan text. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.folkhalsan.fi/globalassets/barn/sprak/fantasikort/djur---utan-text.pdf>>.

Folkhälsan 2019c: Kläder – utan text. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.folkhalsan.fi/globalassets/barn/sprak/fantasikort/kladkort---utan-text-2016.pdf>>.

Folkhälsan 2019d: Mat - utan text. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.folkhalsan.fi/globalassets/barn/sprak/fantasikort/mat---utan-text.pdf>>.

Ikaalinen peda.net, u.å a: Kikatus. Joulukort [Citerat 24.2.2020] Tillgänglig: <<https://peda.net/ikaalinen/koulut/kikatus/christmas>>

Ikaalinen peda.net, u. å. b: Kikatus. Leikkejä [Citerat 15.2.2020]. Tillgänglig: <<https://peda.net/ikaalinen/koulut/kikatus/leikkeja>>

Jensen, T. 2013: Ruotsalainen joulukort – God Jul! I: Yle Oppiminen. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/11/27/ruotsalainen-joulukort-god-jul>>.

Jyväskylän peda.net, u.å.: Kielisuihkutusideoita ja -materiaaleja eri kielille. Sanastoleikit. [Citerat 5.4.2020]. Tillgänglig: <<https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihkutus/kjm/kaikille-kielille/pjl/sanastoleikit>>

Kieliä kehiin, u.å. a: Den lilla grisen. [Citerat 27.1.2020]. Tillgänglig: <https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/files/2017/01/sanger_och_ramsor.pdf>.

Kieliä kehiin, u.å. b: Suosikkileikkejä, askarteluvinkkejä ja kulttuurialue Kikatus-tunneille. [Citerat 5.4.2020]. Tillgänglig: <<https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/files/2017/10/suosikkileikkeja-askarteluvinkkejaja-kulttuurialue-kikatus-tunneille.pdf>>.

Kieliä kehiin, u. å. c: Toimintaa Kikatus-tunneille. [Citerat 5.4.2020]. Tillgänglig: <<https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/files/2017/12/toimintaa-kikatus-tunneille.pdf>>.

NaturalSoft Ltd. u.å.: NaturalReader. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.naturalreaders.com/index.html>>.

Norden i skolan. 2018a: Lilla Nord (Lärohandledning). [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<https://nordeniskolen.org/sv/spraak-kultur/1-3-klass/undervisningsteman/lille-nord/lilla-nord-laerarhandledning/?lang=SV>>.

Norden i skolan. 2018b: Undervisningsmaterial. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<https://nordeniskolen.org/sv/undervisningsmaterial/>>.

Papunets bildverktyg: Bildkort för temat hobbyer och aktiviteter. [Citerat 21.4.2020]. Tillgänglig: <<https://bildverktyg.papunet.net/#/muokkaa/1322575/77a8b4ecca2b82d5ac4a556da040e39b/>>.

Pohjola Norden u.å. a: Lär känna Norden. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <https://www.pohjola-norden.fi/Site/Data/2472/Files/Koulualan%20tiedostot/Tiedostot/Lar_kanna_Norden.pdf>.

Pohjola Norden u.å. b: Nordiska kartor. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <https://pohjola-norden.fi/sv/skolor/undervisningsmaterial/historia_och_geografi/>.

Pohjola Norden u.å. c: Nordiska språk. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <https://www.pohjola-norden.fi/sv/skolor/undervisningsmaterial/sprak_och_litteratur/>.

Supercoloring 2020: Coloring pages. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<http://www.supercoloring.com/sections/coloring-pages>>.

Supersimple 2020a: Baby Shark – Counting Flashcards. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://supersimple.com/downloads/baby-shark-counting-flashcards.pdf>>.

Supersimple 2020b: Free Coloring Pages. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://supersimple.com/content-type/coloring-pages/>>.

Supersimple 2020c: Head Shoulders Knees & Toes Flashcards. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://supersimple.com/downloads/head-shoulders-knees-and-toes-flashcards.pdf>>.

Svenska Nu 2016a: Musik så in i Norden. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<https://svenskanu.fi/laromaterial/musiksaininorden/>>.

Svenska Nu 2016b: Nordiska flaggor. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://svenskanu.fi/laromaterial/harjoitukset/flaggor/>>.

SVT = Sveriges Television AB. 2020: Barn. <<https://www.svtplay.se/genre/barn>>.

Unga Fakta. 2020a: Julpyssel. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<http://www.ungafakta.se/pyssel/jul/>>.

Unga Fakta. 2020b: Vikingar. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig: <<http://www.ungafakta.se/vikingar/>>.

Världens Flaggor 2015a: Alla världens flaggor. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://www.varldensflaggor.se/alla-varldens-nationsflaggor.html>>.

Världens Flaggor 2015b: Färglägga flaggor. [Citerat 25.3.2020].

Tillgänglig: <<https://www.varldensflaggor.se/farglagg-flaggor.html>>.

Zodiak u. å.: Video 2: Uuden oppiminen ja vanhan kertaaminen. [Citerat 7.4.2020]

Tillgänglig: <<https://www.zodiak.fi/talk>>.

Yannucci, L. 2020a: Huvud, axlar, knä och tå. I: Mama Lisa's World. [Citerat 27.1.2020].

Tillgänglig: <<https://www.mamalisa.com/?t=es&p=1126>>.

Yannucci, L. 2020b: Min hatt, den har tre kanter. I: Mama Lisa's World. [Citerat 27.1.2020].

Tillgänglig: <<https://www.mamalisa.com/?t=es&p=3797>>.

Yannucci, L. 2020c: Mors grisar är vi allihopa. I: Mama Lisa's World. [Citerat 27.1.2020].

Tillgänglig: <<https://www.mamalisa.com/?t=es&p=4141>>.

Yannucci, L. 2020d: Råven raskar över isen. I: Mama Lisa's World. [Citerat 24.4.2020].

Tillgänglig: <<https://www.mamalisa.com/?t=es&p=5082>>.

Yannucci, L. 2020e: Små grodorna. I: Mama Lisa's World. [Citerat 27.1.2020].

Tillgänglig: <<https://www.mamalisa.com/?t=es&p=4126>>.

Yle Arenan. 2020: Barnens Arena. [Citerat 26.3.2020]. Tillgänglig:

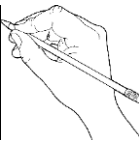

<<https://arenan.yle.fi/barn/1-2450993>>.

BILAGA 1: Hobbybingo

Bilder: pixabay.com

BILAGA 2: Vad gör Kalle Kanin på olika dagar?

MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG
						

Bilder: pixabay.com

På måndag **spelar** Kalle Kanin **innebandy**.

På tisdag **spelar** Kalle Kanin **fotboll**.

På onsdag **pyslar** Kalle Kanin.

På torsdag **dansar** Kalle Kanin.

På fredag **tecknar** Kalle Kanin.

På lördag **simmar** Kalle Kanin.

På söndag **läser** Kalle Kanin **böcker**.

BILAGA 3: Vad har familj Svensson på sig?

Vad har familj Svensson på sig? Färlägg enligt instruktionerna.

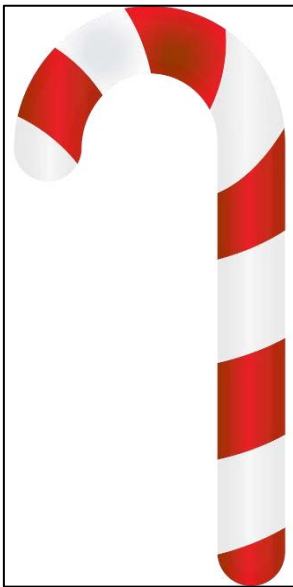
MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG
						

Bilder: pixabay.com

BILAGA 4: Tomtarna smyger

Alla bilder är från pixabay.com